

TRANSPORT VA AVTOMOBILSOZLIK SOHALARIDA
KASBIY MALAKALARNI RIVOJLANTIRISH BO‘YICHA
TARMOQ KENGASHI

KASBIY STANDART AERODROM XIZMATI

“Aerodrom xizmati” kasbiy standarti 2025-yil 18-dekabrda Kasbiy malakalarni rivojlantirish bo‘yicha Respublika kengashi majlisining 114-son bayoni bilan tasdiqlangan “Kasbiy standart shakli” hamda Milliy malaka tizimini rivojlantirish instituti direktorining 2025-yil 19-dekabrda 55-son buyrug‘i bilan tasdiqlangan “Kasbiy standartlarni ishlab chiqish va yangilash metodologiyasi”ga muvofiq, Transport sohasida kasbiy malakalarni rivojlantirish bo‘yicha tarmoq kengashi tomonidan ishlab chiqilgan.

KASBIY STANDART

Aerodrom xizmati

Reyestr raqami:

UZ-KS-2026-T1.0-0060

I. Umumiy ma'lumotlar

1. Kasbiy standartni qo'llanilish sohasi: Ushbu kasbiy standart “Aerodrom ishchisi”, “Qushlarni va hayvonlarni qo'rqitish bo'yicha nazoratchi”, “Texnik-ornitolog”, “Aerodrom xizmati texnigi”, “Aerodromlardan foydalanish bo'yicha muhandis”, “Parvozlarda xavfsizligining ornitologik ta'minoti muhandisi” hamda “Havo transportida (byuro, xizmat, guruh, baza, sho'ba, smena, ombor, otryad, maydon, partiya) boshlig'i (mudiri)” kasblari bo'yicha xodimlarga malaka talablarini belgilash, ularning kasbiy malakasini mustaqil baholash, ta'lim dasturlarini ishlab chiqish va yangilash, shuningdek aerodromlar faoliyatini tashkil etish va boshqarish, parvozlarda xavfsizligini ta'minlash, yovvoyi hayvonlar va qushlar bilan bog'liq xavflarni boshqarish, texnik va muhandislik xizmatlarini muvofiqlashtirish, inson resurslarini boshqarish hamda aerodromlar va fuqaro aviatsiyasi sohasidagi boshqa tegishli faoliyat yo'nalishlarida keng turda qo'llaniladi.

2. Ushbu kasbiy standartda quyidagi asosiy tushunchalar va atamalar qo'llaniladi:

Bilim – kasbiy faoliyat doirasidagi vazifalarni bajarish uchun zarur bo'ladigan, o'rganilgan va o'zlashtirilgan ma'lumotlar;

DACUM – korxonaning tajribali xodimlaridan iborat ekspert guruhlarida tuzilgan guruh muhokamalarini o'tkazish usuli;

Informal ta'lim – aniq maqsadga yo'naltirilgan, ammo institutsionallashtirilmagan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtirmagan), rasmiy yoki norasmiy ta'limdan ko'ra kamroq tashkillashtirilgan va tarkiblashtirilgan hamda oiladagi, ish joyidagi, yashash joyidagi va kundalik hayotdagi o'quv faoliyatini o'z ichiga olgan ta'lim shakli;

Iqtisodiy faoliyat turi – savdo uchun mo'ljallangan mahsulot ishlab chiqarish (xizmat ko'rsatish) maqsadida u yoki bu turdagi resurslarni (uskunalar, mehnat, texnologiya va boshqalar) birlashtirishga asoslangan ishlab chiqarish jarayoni;

Kasb – ko'nikma va bilimlarni talab qiladigan muayyan funksiyalar va vazifalarni bajarish bilan bog'liq bo'lgan faoliyat turi;

Kasb xaritasi – kasb nomi, mehnat funksiyalari tavsifi, kasbga qo'yiladigan asosiy xususiyatlar va talablarni o'z ichiga olgan muayyan kasb to'g'risidagi

tizimlashtirilgan ma'lumotlarni o'z ichiga olgan kasbiy standartning tarkibiy elementi;

Kasbiy standartlar reyestri – bu kasbiy standartlarning nomi, qamrab olingan kasblar, uni qabul qilishga oid qaror (buyruq) rekvizitlari hamda amal qilish muddatini o'z ichiga olgan tizimlashtirilgan ro'yxat;

Ko'nikma – mehnat vazifasi doirasida alohida yoki yakka harakatlarni jismoniy va aqliy jihatdan bajarish;

Mehnat funksiyasi – kasbiy faoliyat doirasida xodim tomonidan belgilangan natijaga erishish uchun amalga oshiriladigan mehnat vazifalari majmui;

Mehnat vazifasi – mehnat funksiyasi doirasida xodimga yuklanadigan (topshiriladigan) ishning aniq turi;

Mehnat harakatlari – xodimning mehnat predmeti bilan o'zaro ta'sirida muayyan mehnat natijasiga erishiladigan jarayon;

Norasmiy ta'lim – ta'lim xizmatlari taqdim etilishini ta'minlovchi shaxs yoki tashkilot tomonidan institutsionallashtirilgan (muayyan qoidalar va normalarni mujassamlashtiruvchi), aniq maqsadga yo'naltirilgan va rejalashtirilgan, shaxsni butun hayoti davomida o'qitishdagi rasmiy ta'limga qo'shimcha va (yoki) uning muqobil shakli;

Aerodrom - yuzasi to'liq yoki qisman havo kemalarining qabul qilib olinishi, jo'natilishi va harakatlanishi uchun mo'ljallangan yer yoki suv yuzasidagi ma'lum bir hudud (har qanday bino, inshoot va jihozlari bilan birgalikda);

Perron - yo'lovchilarni o'tqazish yoki tushirish, pochta yoki yuklarni ortish yoki tushirish, yoqilg'i quyish, havo kemalari turishi yoki texnik xizmat ko'rsatish maqsadida havo kemalarini joylashtirish uchun ajratilgan quruqlikdagi aerodromning ma'lum maydoni;

Uchish-qo'nish yo'laklari - havo kemalarini uchishi va qo'nishi uchun maxsus tayyorlangan aerodromning to'g'ri burchakli qattiq sirtli hududi;

Havo kemasi (HK) - havo bilan o'zaro ta'sir qilish orqali atmosferada saqlanadigan, yer yoki suv yuzasidan aks ettirilgan havo bilan o'zaro ta'sir qilishdan farq qiladigan uchish qurilmasi. Havo kemalariga samolyotlar, vertolyotlar, havo kemalari, planerlar va boshqa samolyotlar kiradi;

Burilish yo'lagi (BY) - quruqlikdagi aerodromda havo kemalarini boshqarish uchun o'rnatilgan va aerodromning bir qismini boshqasiga ulash uchun mo'ljallangan ma'lum bir yo'l;

Yorug'lik-signal qurilmalari (YoSQ) - bu uchish-qo'nish yo'lagi (UQY), burilish yo'laklari (BY), perronlar va aerodromning boshqa qismlarida, sutkaning istalgan vaqtida va har qanday ob-havo sharoitida havo kemalarining vizual yo'nalishi ta'minlashga mo'ljallangan yoritish va yorug'lik signal tizimlari majmuasidir;

Muhandislik-aerodrom ta'minoti - kompleks aerodrom qoplamalari, drenaj tizimlari, yoritish va boshqa muhandislik inshootlarining to'g'ri holatini ta'minlaydigan tadbirlar va xizmatlar;

Yer ustida havo kemalariga texnik xizmat ko'rsatish - yoqilg'i quyish, ozuqa ta'minoti, tozalash, texnik xizmat ko'rsatish va boshqalarni o'z ichiga olgan havo kemalariga texnik xizmat ko'rsatish majmuasi;

Havo kemalari harakatini tashkil etish xizmati - bu havo kemalarining xavfsiz, muntazam va samarali harakatlanishini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar va jarayonlar majmui;

Perron xizmati – perronda sodir bo'ladigan jarayonlarni, shu jumladan yo'lovchilarni chiqarish/tushirish, bagaj va yuklarni yuklash/tushirishni tartibga soladi va nazorat qiladi;

Maxsus transport xizmati – havo kemalari va aerodromga xizmat ko'rsatish uchun zarur bo'lgan maxsus texnikalar bilan ta'minlaydi;

Aerodromdan foydalanish xizmati – aerodrom umumiy holati va infratuzilmasini ish holatida saqlash uchun javobgardir;

Aerodrom xavfsizlik xizmatlari - aerodrom hududida xavfsizlikni ta'minlash, shu jumladan kirishni nazorat qilish, himoya qilish va tahdidlarning oldini olish.

Aerodrom xizmati - aerodrom uchish maydonini havo kemalarining uchishi, qo'nishi, burilishi (yurishi) va to'xtashi uchun doimiy tayyorgarlikda saqlashni ta'minlaydigan bir qator tadbirlarni amalga oshiradigan xizmat;

Shaxsiy himoya vositalari (ShHV) - bu aerodromdan foydalanishning xavfli va zararli omillari ta'sirida hayot va sog'liq xavfsizligini ta'minlash uchun aerodrom hududida ishlarni bajaradigan xodimlar tomonidan individual foydalanish uchun mo'ljallangan maxsus vositalar.

3. Kasbiy standartni ishlab chiqishga asos bo'lgan normativ-huquqiy hujjatlar:

O'zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksi;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining 1992-yil 3-iyuldagi "Xalqaro fuqaro aviatsiyasi haqida Konvensiyani ratifikatsiya qilish to'g'risida" 666-XII-sonli qarori;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining 1993-yil 7-maydagi "Xalqaro fuqaro aviatsiyasi to'g'risidagi Konvensiyaga doir tuzatishlarni ratifikatsiya qilish to'g'risida" 865-XII-sonli qarori;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining 1993-yil 29-dekabrda "Xalqaro fuqaro aviatsiyasi xavfsizligiga doir Konvensiyalar va Bayonnomaga qo'shilish to'g'risida" 1016-XII-sonli qarori;

O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining 1993-yil 7-maydagi "O'zbekiston Respublikasining Havo kodeksini amalga kiritish tartibi to'g'risida" 864-XII-sonli qarori;

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 30-sentabrdagi "O'zbekiston Respublikasi milliy malaka tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-345-son Qarori;

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016-yil 24-avgustdagi 275-son "Iqtisodiy faoliyat turlarini tasniflashning xalqaro tizimiga o'tish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarori (IFUT-2);

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2002-yil 4-sentabrdagi "O'zbekiston Respublikasi fuqaro va eksperimental aviatsiyasi aviatsiya xodimlariga tegishli lavozimlar ro'yxatini tasdiqlash to'g'risida" 313-sonli qarori;

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2003-yil 21-avgustdagi "Transport sohasidagi faoliyatning ayrim turlarini litsenziyalash to'g'risida nizomlarni tasdiqlash haqida" 360-sonli qarori;

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2023-yil 28-sentabrdagi 504-son qarori hamda mazkur qarorga ilova sifatida tasdiqlangan "Transport sohasi kadrlarini qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tartibi to'g'risida"gi Nizom;

Parvozlarning xavfsizligini nazorat qilish bo'yicha davlat inspeksiyasi boshlig'ining 2004-yil 26-martdagi "O'zbekiston Respublikasi fuqaro aviatsiyasi aviatsiya xodimlariga guvohnomalar va malaka berish bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Aviatsiya qoidalarini (O'zR AQ-61) tasdiqlash haqida"gi 49-son buyrug'i (Adliya vazirligi tomonidan 2004-yil 7-mayda 1349-son bilan ro'yxatga olingan).

4. Ushbu kasbiy standartda quyidagi qisqartmalar qo'llaniladi:

MMR – Milliy malaka ramkasi;

TMR – Tarmoq malaka ramkasi;

PR – parvozlarning rahbari;

HHB – havo harakatini boshqarish;

HK – Havo kemalari.

II. Kasbiy standart pasporti

1.	Kasbiy standart nomi:	Aerodrom xizmati	
2.	Faoliyatning asosiy maqsadi:	Aerodromni doimiy ravishda ekspluatatsiya holatida bo'lishini ta'minlash, HK parvozlarni xavfsiz va muntazam amalga oshirishini ta'minlab berish	
3.	IFUT bo'yicha seksiya, bo'lim, guruh, sinf va kichik sinf:	<p>“H” seksiya-Tashish va saqlash:</p> <p>51. Havo transporti</p> <p>51.10. Havo yo'lovchi transporti</p> <p>51.10.0 Havo yo'lovchi transporti</p> <p>51.21. Havo yuk transporti</p> <p>51.21.0 Havo yuk transporti</p> <p>52. Ombor xo'jaligi va yordamchi transport faoliyati</p> <p>52.23. Havo transporti sohasidagi xizmatlar</p> <p>52.23.0 Havo transporti sohasidagi xizmatlar</p>	
4.	Kasbiy standartning qisqacha mazmuni:	<p>Ushbu Kasbiy standart aeroportlarining aerodrom infratuzilmasidan xavfsiz va uzluksiz foydalanishni ta'minlaydigan xodimlarning malakasi, bilimlari, ko'nikmalari va mehnat funksiyalariga qo'yiladigan talablarni belgilaydi. Standart uchish-qo'nish yo'llari, burilish yo'llari, perronlarni texnik saqlash va ulardan foydalanish, shuningdek parvozlarni ornitologik qo'llab-quvvatlash bilan shug'ullanadigan mutaxassislariga nisbatan qo'llaniladi. Parvoz maydonini ekspluatatsiya qilish va parvozga tayyorlash uchun yuqori texnologik intizom va javobgarlikni ta'minlash, tozalikni saqlash, chiqindilarni, qorni, suvni, muzni olib tashlash. Aerodrom qoplamalari va drenaj uskunalarning ekspluatatsion holatini nazorat qilish. Ornitologik tadbirlarni o'tkazish. Aeroportdagi boshqa xizmatlar bilan o'zaro aloqalarni ta'minlash. Parvozlarni aviatsiya-ornitologik jihatdan ta'minlash bo'yicha tadbirlar rejalarini ishlab chiqish va ularni o'z vaqtida bajarish. Aerodromni texnik holatda saqlash, ta'mirlash uchun ajratilgan moddiy resurslardan iqtisodiy to'g'ri foydalanish. Ushbu kasbiy standart aviatsiya transportining samaradorligini ta'minlash va xavfsizligini oshirishga qaratilgan.</p>	
5.	Qamrab olingan kasblar ro'yxati va malaka darajasi:	Kasblarning kodi va nomi	Malaka darajasi:
		71190002 Aerodrom ishchisi	2
		31292 Qushlarni va hayvonlarni qo'rqitish bo'yicha nazoratchi	2
		31550010 Texnik-ornitolog	5
		31550001 Aerodrom xizmati texnigi	5
		21429002 Aerodromlardan foydalanish bo'yicha muhandis	6
		21529011 Parvozlarni xavfsizligining ornitologik ta'minoti muhandisi	6

III. Kasblarning funksional xaritasi

Kasblar		Mehnat funksiyalari		Mehnat vazifalari	
T/r	Kodi va nomi:	Kodi	Nomi	Kodi	Nomi
1.	71190002 Aerodrom ishchisi	A1.2	Aerodromning yer ustki qoplamalarini tayyorlash va sozligini saqlash	A1.01.2	Uchish-qo'nish yo'lagini, perronlarni begona jismlardan, qum, chang va boshqa ifloslantiruvchi moddalardan tozalash, sirtlarni muz, muzdan erigan suvdan tozalash
				A1.02.2	Parvoz maydonining sirtini parvarish qilish bo'yicha ishlarni bajarish
		A2.2	Aerodromni ta'mirlash va foydalanish ishlarini amalga oshirish	A2.01.2	Joriy ta'mirlash ishlarini, aerodromning kunduzgi belgilarini yangilash, harorat choklarini va yoriqlarni tozalash va germetizatsiyalsh bo'yicha ishlarni bajarish
				A2.02.2	Aerodrom belgilarini bo'yash. Parvoz maydonida joylashgan jixozlarga texnik xizmat ko'rsatish, ta'mirlash va bo'yash
		A3.2	Aerodrom texnikalari va uskunalari bilan ishlash	A3.01.2	Materiallarni yuklash va tushirish (reagentlar, qum, maydalangan tosh va boshqalar). Maxsus qozonlar yordamida mastikani eritish. Kompressor yordamida yoriqlar va choklarni puflash. Burchak kesgich bilan kesish (bolgarka).
				A3.02.2	Asbob va uskunalardan foydalanish uchun tayyorlash va jihozlarining sozligini nazorat qilish
2.	31292 Qushlar va hayvonlarni qo'rqitish bo'yicha nazoratchi	B1.2	Kuzatuv va monitoring	B1.01.2	Vizual usullardan foydalangan holda aerodrom hududida va uning atrofida qushlar va hayvonlarning mavjudligi va harakatini kuzatish
				B2.2	Qushlar va hayvonlarni qo'rqitish va hududda mavjud emasligini ta'minlash
		B2.02.2	Xavfli hududlarda qushlar va hayvonlarning to'planishini oldini olish, shuningdek jismoniy bartaraf etish		
		B3.2	Xavf darajasini baholash va undan habardor qilish	B3.01.2	Maxsus quroldan (ov miltig'i) foydalanish bo'yicha tegishli jurnallarni to'ldirish, o'q-dorilardan foydalanish bo'yicha hisobotni olib borish
				B3.02.2	Aerodromdagi favqulotda vaziyat to'g'risida muhandis-ornitolog yoki yuqori turuvchi rahbariga o'z vaqtida xabar berish, radioaloqa va birlamchi yong'in o'chirish vositalaridan qanday foydalanishni bilish
		3.	31550010 Texnik-ornitolog	D1.5	Dala kuzatuvlari va ornitologik ma'lumotlarni to'plash

				D1.02.5	Aerodrom hududi orqali ko'chib o'tishga moyil bo'lgan qushlar turlarni muntazam ravishda hisobga olish va mavsumiy o'zgarishlarni qayd etish (migratsiya va boshqalar).
		D2.5	Qushlar va hayvonlarni qo'rqitish bo'yicha tadbirlarni o'tkazish	D2.01.5	Aerodrom hududida qushlar va hayvonlar uyalarini olib tashlash va yangi uyalar paydo bo'lishini oldini olish
				D2.02.5	Qo'rqitish uskunalarning texnik holatini nazorat qilish (lazerlar, tovushli qurilmalar va boshqalar)
		D3.5	Hisob va hisobot hujjatlarini yuritish	D3.01.5	Ornitofaunani hisobga olish va qo'rqitish vositalarini qo'llash jurnallarini to'ldirish, HKlarinig qushlar bilan ro'yxatga olingan to'qnashuvlari bo'yicha ma'lumotlar bazasini yuritish
4.	31550001 Aerodrom xizmati texnigi	E1.5	Aerodromni ekspluatatsiya qilish va ta'mirlash ishlarini bajarish	E1.01.5	Aerodrom hududi holatini nazorat qilish va uchish maydonini joriy ta'mirlash ishlarini bajarish
				E1.02.5	Aerodromni foydalanishga tayyor holda saqlash bo'yicha tezkor kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish
		E2.5	HKlarini qabul qilishga tayyorgarlikni ta'minlash	E2.01.5	Reyslar kelishidan oldin ifloslanish va shikastlanishlarni tezkor bartaraf etish
		E3.5	Aerodrom texnikasi bilan ishlash	E3.01.4	Aerodromda ishlarni bajarishda maxsus transport vositalarini ishlarini boshqarish: - qor tozalash mashinalari, maxsus texnika, changyutgichlar va boshqalar.
5.	21429002 Aerodromlardan foydalanish bo'yicha muhandis	F1.6	Ishlarni rejalashtirish va tashkil etish	F1.01.6	Aerodrom obyektlaridan texnik foydalanishni tashkil etish
				F1.02.6	Aerodrom ishlarining sifatini nazorat qilish
		F2.6	Parvozlarning xavfsizligini ta'minlash	F2.01.6	Aerodrom elementlarining texnik holatini ko'zdan kechirish va tekshirish, parvozlarning xavfsizligiga tahdid soluvchi nosozliklarni aniqlash va bartaraf etish
		F3.6	Aerodromning texnik holatini baholash va tahlil qilish, qoplamalarni ko'rikdan o'tkazish bo'yicha komissiya ishida ishtirok etish hamda aniqlangan nuqsonlar yuzasidan xulosa berish.	F3.01.6	Aerodrom holatini baholash va tahlil qilishda ishtirok etish
F3.02.6	Aerodrom qoplamalarini tekshirish komissiyalarida ishtirok etish				

		F4.6	Xodimlarni boshqarish	F4.01.6	O'ziga biriktirilgan bo'ysinuvchi xodimlar ishini tashkil etish, vazifalarni taqsimlash, ishlarning bajarilishini nazorat qilish
6.	21529011 Parvozlarni xavfsizligining ornitologik ta'minoti muhandisi	G1.6	Ornitofaunaning tizimli monitoringi	G1.01.6	Qushlarning xatti-harakati va harakatlanishi yuzasidan dala kuzatuvlarini olib borish
				G1.02.6	Migratsiya yo'nalishlari va eng ko'p to'plangan hududlar xaritalarini tuzish va qushlarni havo kemalari uchun potensial xavf tug'diruvchi turlarni aniqlash
		G2.6	Ornitologik vaziyat tahlili	G2.01.6	Ornitologik xavf darajasini baholash (faollik indeksleri) va qushlar harakati bo'yicha mavsumiy va tezkor prognozlar tuzish
				G2.02.6	Qushlar bilan to'qnashuvlar statistikasini yuritish, hisobotlar, tahlillar, sxema xaritalari, qushlar faolligi prognozlarining xususiyatlari va oldini olish bo'yicha takliflar tayyorlash
		G3.6	Ornitologik xavfni kamaytirish chora-tadbirlarini ishlab chiqish va amalga oshirish	G3.01.6	Havfli-kritik hududlarni patrul qilish rejalari va sxemalarini ishlab chiqish
		G4.6	Profilaktik chora-tadbirlarni o'tkazish	G4.01.6	Ornitoxavfni kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlarni ishlab chiqish va joriy etish
		G5.6	Hisob va hisobotni tashkil etish	G5.01.6	Qushlar va ular bilan bog'liq hodisalarni hisobga olish jurnallarini yuritish
				G5.02.6	Oylik va yillik hisobotlar, tahlillar, sxema xaritalari, qushlar faoliyati bo'yicha tavsifnomalar va shu kabilarni tayyorlash.
		G6.6	Ornitologik tekshiruvlarni o'tkazish va xodimlarga mashg'ulotlar tashkil etish	G6.01.6	Tekshiruvlarni tashkil etish va ularda qatnashish
				G6.02.6	Aeroport xodimlari bilan aviatsiya ornitologiyasi bo'yicha yo'riqnomalar o'tkazish va mashg'ulotlar tashkil etish

IV. Kasblar xaritasi va mehnat funksiyalari tavsifi

Kasbning nomi:	Aerodrom ishchisi	
Mashg'ulot nomining kodi:	71190	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	2	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar:	Tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (Ish staji)ga qo'yilgan talablar:	Ish staji talab etilmaydi	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalarga qo'yilgan talablar:	<p>Maxsus ruxsatlar: Ishga 18 yoshga to'lgan shaxslar qabul qilinadi. Majburiy dastlabki (ishga qabul qilinganda) va davriy tibbiy ko'rikdan o'tish talab qilinadi</p> <p>Ishga munosabat va hulq-atvor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - intizom va xavfsizlik qoidalariga rioya qilish-ko'rsatmalar, ichki qoidalar va tartib qoidalariga qat'iy rioya qilish; - uskunalar va jihozlarga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lish, nosozliklar to'g'risida o'z vaqtida xabar berish; - ish vaqtidan samarali va oqilona foydalanish bilan vazifalarni bajarish; - ta'mirlash va joriy texnik xizmat ko'rsatish bo'yicha barcha turdagi murakkab ishlarni bajarish. (uchish maydonchasi, uchish-qo'nish yo'laklari, burilish yo'llari, perronlarning to'xtash joylari). Parvoz maydoni va uning ustki qoplamalarini joriy ta'mirlash. Mashinalar va mexanizmlarga texnik xizmat ko'rsatish. Parvoz paytida drenaj tizimining tozalash va tekshirish; - o'z tajribalarini hamkasblari bilan o'zaro baham ko'rish; - xavfsizlik talab qilinadigan ishlarni bajarish, yong'in xavfsizligi, sanoat havfsizligi va atrof-muhitni muhofaza qilish. 	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	umumiy o'rta ta'lim	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi:	tayanch o'rta ta'lim+ish joyida qisqa muddatli o'qitish (instruktaj) yoki qisqa muddatli kurslar yoki amaliy tajriba	
Kasbiy standartlar reestrda mavjudligi:	-	
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:		
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi:	Kasbning nomi:
	2	Aerodrom ishchisi

Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
<p>A1.2 - Aerodromning yer ustki qoplamalarini tayyorlash va sozligini saqlash</p>	<p>A1.01.2 - Uchish-qo'nish maydonlari hududini foydalanishga tayyorlash</p>	O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Ta'mirlash ishlarini olib borish uchun zarur bo'lgan materiallar miqdorini aniqlash
		2. Tegishli mexanizmlar yordamida uchish-qo'nish yo'laklarini joriy ta'mirlashga tayyorlash
		3. Aerodromdagi ta'mirlash ishlari olib boriladigan va xavfli joylarni ko'chma markirovka belgilari o'rnatilgan holda to'sib qo'yish
		4. Aerodrom qoplamalarini begona jismlardan tozalash
		5. Uchish maydonining drenaj tizimi sozligini tekshirish
		6. Praymer, sovuq mastika tayyorlash
		7. Uchish maydonidagi choklar va yoriqlarni tozalash
		8. Aerodrom mexanizmlarini tozalash
		9. Lak-bo'yoq materiallarini tayyorlash
		10. Donali, paketli, suyuq va sochiluvchan yuklar hamda inert materiallarni ortish va tushirish ishlarini bajarish
		11. Ish jarayonida aniqlangan texnologik jarayon buzilishlari haqida rahbarni xabardor qilish
		12. Lak-bo'yoq materiallarini markirovkalash mexanizmlariga quyish
		13. Uchish maydonining tuproqli qismidagi o'tlarni o'rish
		Ko'nikmalar:
		Parvozlarning xavfsizligi, mehnatni muhofaza qilish va yong'in xavfsizligi talablariga rioya qilgan holda uchish maydonini ekspluatatsiya qilish bo'yicha yordamchi tayyorgarlik ishlarini bajarishda kichik mexanizatsiya vositalari, moslamalari va asboblardan foydalanish
		Aloqa vositalaridan foydalanish
		Ta'mirlash materiallari, mastikalar va reagentlar bilan ishlash, xo'jalik inventarlari va kichik mexanizatsiya vositalaridan foydalanish
		Uchish maydonini ekspluatatsiya qilish bo'yicha yordamchi tayyorgarlik ishlarini bajarishda normativ materiallarini qo'llash
		Bilimlar:
		Yilning turli fasllarida uchish maydonidan foydalanish qoidalari
		Parvozlarning xavfsizligini boshqarish tizimi talablari
Atrof-muhitni muhofaza qilish talablari		
Yong'in xavfsizligi qoidalari		
Aerodrom qoplamalarini qor va muzdan, yot jismlardan tozalash bo'yicha tayyorgarlik ishlarini bajarish qoidalari va texnologiyalari		
Aerodrom qoplamalarini joriy ta'mirlash bo'yicha tayyorgarlik ishlarini bajarish qoidalari va texnologiyalari		

		Havo kemalarining uchishi, qo'nishi, boshqarilishi va to'xtab turishi uchun mo'ljallangan aerodromlarga qo'yiladigan normativ-huquqiy hujjatlar talablari
		Radioalmashuvni olib borish qoidalari
		Aerodrom xizmatining harakat xizmati va aerodromda parvozlarni ta'minlovchi yer usti xizmatlari bilan o'zaro hamkorligi qoidalari va texnologiyalari
		Maxsus transport va mexanizatsiya vositalari harakatini tashkil etish bo'yicha lokal normativ hujjatlar
	A1.02.2 - Parvoz maydonining sirtini parvarish qilish bo'yicha ishlarni bajarish	Mehnat harakatlari:
		1. Aerodrom qoplamalarini mexanizmlardan foydalangan holda qor va muzdan, yot jismlardan tozalash ishlarini bajarish
		2. Ish jarayonida aniqlangan texnologik jarayon buzilishlari haqida rahbarni xabardor qilish
		3. Aerodrom mexanizmlarini tozalash va nosozliklarini bartaraf etish
		4. Suv oqizish-drenaj tizimini tozalash
		5. Aerodrom qoplamalari markirovkasini mexanizatsiyalashgan yoki qo'lda yangilash
		6. Mahalliy me'yoriy hujjatlar talablariga muvofiq belgilangan balandlikdagi o'tlarni saqlash
		7. Uchish maydonining tuproq qismini parvarish qilish
		Ko'nikmalar:
		Uchish maydonining suv oqizish-drenaj tizimi nosozliklarini bartaraf etish
		Uchish maydoni yuzasini, uning sun'iy va tuproq qoplamalarini parvarish qilish ishlarini bajarishda normativ materiallarini qo'llash
		Ta'mirlash materiallari, mastikalar va reagentlar bilan ishlash
		Uchish maydoni yuzasini, uning sun'iy va tuproq qoplamalarini parvarish qilish ishlarini bajarishda lok-bo'yoq materiallari, asboblardan foydalanish
		Mahalliy me'yoriy hujjatlar talablariga muvofiq belgilangan balandlikdagi o'tlarni saqlash
		Aerodrom mexanizmlarining nosozliklarini tuzatish
		Bilimlar:
		Yilning turli fasllarida uchish maydonidan foydalanish qoidalari
		Parvozlarning xavfsizligini boshqarish tizimi talablari
		Maxsus transport va mexanizatsiya vositalari harakatini tashkil etish bo'yicha lokal normativ hujjatlar
		Atrof-muhitni muhofaza qilish talablari
	Yong'in xavfsizligi qoidalari	
	Aerodrom qoplamalarini qor va muzdan, yot jismlardan tozalash ishlarini bajarish qoidalari	

		<p>Aeroportning suv chiqarish va drenaj tizimlarini ekspluatatsiya holatida saqlash ishlarini tashkil etish bo'yicha umumiy qoidalar</p> <p>Aerodrom qoplamalarini joriy ta'mirlash bo'yicha tamg'alash ishlarini bajarish qoidalari</p> <p>Fuqaro havo kemalarining uchishi, qo'nishi, boshqarilishi va to'xtab turishi uchun mo'ljallangan aerodromlarga qo'yiladigan normativ-huquqiy hujjatlar talablari</p> <p>Aerodrom xizmatining harakat xizmati va aerodromda parvozlarni ta'minlovchi yer usti xizmatlari bilan o'zaro hamkorligi qoidalari</p>
	<p>Mas'uliyat va mustaqillik:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aerodromni joriy ta'mirlash va saqlash ishlarining sifatsiz va o'z vaqtida bajarilmasligi. 2. Xarajat materiallarini sarflash me'yorlariga rioya qilmaslik. 3. Aerodromdagi kichik mexanizatsiya vositalaridan savodsizlaracha foydalanish. 4. Asboblar, moslamalar, maxsus kiyimlar va shaxsiy himoya vositalarining sinishi va yo'qolishi. 5. Yong'inga qarshi xavfsizlik, mehnatni muhofaza qilish va xavfsizlik texnikasi bo'yicha talablar va yo'riqnomalarga rioya qilmaslik. 6. O'z xizmat vazifalarini bajarish jarayonida yuzaga kelgan xavfli omillar to'g'risida chiziqli rahbarga o'z vaqtida axborot berish. 7. "Ichki mehnat tartibi qoidalari" va "Tashkilot xodimlarining odob-axloq qoidalari"ga rioya qilmaslik. 8. Subordinatsiyaning buzilishi. 9. "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni talablariga rioya qilmaslik. 10. Ichki mehnat tartibi qoidalarini, ruxsat berish va obyekt ichki rejimi qoidalarini buzish.
<p>A2.2 – Aerodromni ta'mirlash va foydalanish ishlarini amalga oshirish</p>	<p>A2.01.2 – Joriy ta'mirlash bo'yicha ishlarni amalga oshirish</p>	<p>Mehnat harakatlari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aerodrom qoplamalarini joriy ta'mirlashda qo'llaniladigan materiallardan aralashmalar tayyorlash 2. Qo'llaniladigan aerodrom mexanizmlarini zarur tartibda va soz holda saqlash 3. Aerodrom qoplamalaridagi choklar va yoriqlarni mastika bilan to'ldirish 4. Ish jarayonida aniqlangan texnologik jarayon buzilishlari haqida rahbarni xabardor qilish 5. Uchish maydonining barcha turdagi qoplamalarini joriy ta'mirlash 6. Aerodromda aniqlangan nuqsonlarni bartaraf etish <p>Ko'nikmalar:</p> <p>Uchish maydonini va uchish-qo'nish yo'laklari, yurish yo'laklari, havo kemalari to'xtab turadigan joylar va perronlarning sun'iy qoplamalarini joriy ta'mirlash bo'yicha</p>

		<p>barcha turdagi murakkab ishlarni bajarishda asboblari, moslamalar va yonilg'ini-moylash materiallaridan foydalanish</p> <p>Uchish maydonini va uchish-qo'nish yo'laklari, yurish yo'laklari, havo kemalari to'xtab turadigan joylar va perronlarning sun'iy qoplamalarini joriy ta'mirlash bo'yicha barcha turdagi murakkab ishlarni bajarishda ma'lumotnoma materiallarini qo'llash</p> <p>Bilimlar:</p> <p>Yilning turli fasllarida uchish maydonidan foydalanish qoidalari</p> <p>Fuqaro havo kemalarining uchishi, qo'nishi, boshqarilishi va to'xtab turishi uchun mo'ljallangan aerodromlarga qo'yiladigan normativ-huquqiy hujjatlar talablari</p> <p>Aerodrom qoplamalarini joriy ta'mirlash ishlarini bajarish qoidalari</p> <p>Aerodrom xizmatining harakat xizmati va aerodromda parvozlarni ta'minlovchi yer usti xizmatlari bilan o'zaro hamkorligi qoidalari</p> <p>Maxsus transport va mexanizatsiya vositalari harakatini tashkil etish bo'yicha lokal normativ hujjatlar</p> <p>Parvozlarning xavfsizligini boshqarish tizimi talablari</p>
<p>A3.2 - Aerodrom texnikalari va uskunalari bilan ishlash</p>	<p>A2.02.2 – Aerodrom belgilarini bo'yash. Parvoz maydonida joylashgan jixozlarga texnik xizmat ko'rsatish, ta'mirlash va bo'yash</p>	<p>Mehnat harakatlari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. UChQ (uchish-qo'nish yo'lagi), rul yo'laklari va perronlardagi belgilarni bo'yash. 2. Belgilarni GOST/ICAO talablariga muvofiq tiklash. 3. Belgilarni oldindan tozalash, quritish va sirtini tayyorlash. 4. Bo'yoq qatlamining qalinligi va sifatini nazorat qilish. 5. Metall konstruksiyalarni zangdan tozalash va bo'yash. <p>Ko'nikmalar:</p> <p>Belgilarni aniq o'lchov va sxema asosida chizish.</p> <p>Bo'yoq va lak materiallari bilan ishlash tajribasi.</p> <p>Elektr yoritish uskunalari bilan ishlash ko'nikmasi.</p> <p>Oddiy ta'mirlash asboblari (perforator, maydalagich, payvandlash apparati)dan foydalanish.</p> <p>O'lchov asboblari bilan ishlash (ruletka, nivelir).</p> <p>Bilimlar:</p> <p>Aerodrom markirovkasi standartlari (ICAO talablari asoslari).</p> <p>Mehnatni muhofaza qilish va texnika xavfsizligi.</p> <p>Yong'in xavfsizligi qoidalari.</p> <p>Elektr xavfsizligi asoslari (kamida II guruh).</p> <p>Qurilish va ta'mirlash materiallari xususiyatlari.</p> <p>Parvoz maydonida harakatlanish tartibi.</p>
	<p>A3.01.2 - Materiallarni yuklash va tushirish (reagentlar,</p>	<p>Mehnat harakatlari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Yuk ko'tarish texnikasidan (aravacha, yuk ko'taruvchi mexanizm) foydalanish. 2. Materiallarni me'yor bo'yicha sarflash va joylashtirish. 3. Ombor va maydonda xavfsiz saqlashni ta'minlash.

	qum, maydalangan tosh va boshqalar). Maxsus qozonlar yordamida mastikani eritish. Kompresor yordamida yoriqlar va choklarni puflash. Burchak kesgich bilan kesish (bolgarka).	4. Yoriq va choklarni chang, qum va namlikdan tozalash.
		5. Havo bosimini sozlash va kompressorni xavfsiz ishga tushirish.
		6. Shlang va ulanishlarni tekshirish.
		7. Ish joyini tayyorlash va keyingi bosqichga topshirish.
		Ko'nikmalar:
		Elektr va mexanik asboblarni ishlatish tajribasi.
		Issiq materiallar bilan ishlash ko'nikmasi.
		Texnika xavfsizligi talablariga rioya qilish.
		Bilimlar:
		Bitum va mastika xususiyatlari.
	Elektr xavfsizligi asoslari.	
	Parvoz maydonida ishlash tartibi va ruxsat tizimi.	
	A3.02.2 - Asbob va uskunalardan foydalanish uchun tayyorlash va jihozlarning sozligini nazorat qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Ish boshlashdan oldin asbob va mexanizmlarni ko'zdan kechirish.
		2. Elektr asboblarining kabeli, vilkasi va himoya qoplamalarini tekshirish.
		3. Nosozlik aniqlanganda rahbarga xabar berish va foydalanishni to'xtatish.
		4. Ish tugagach asboblarni tozalash, saqlash joyiga topshirish.
		5. Texnik xizmat ko'rsatish jurnaliga qayd kiritish.
		Ko'nikmalar:
		Mexanik va elektr asboblarni ishlatish malakasi.
Jihozlarning oddiy nosozliklarini aniqlash va bartaraf etish.		
O'lchov asboblari (manometr, termometr va boshqalar) bilan ishlash.		
Xavfsizlik texnikasi talablariga qat'iy rioya qilish.		
Bilimlar:		
Mehnatni muhofaza qilish va yong'in xavfsizligi qoidalari.		
Parvoz maydonida maxsus texnikadan foydalanish tartibi.		
Jihozlarni profilaktik ko'rikdan o'tkazish tartibi.		
Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Aerodromni joriy ta'mirlash va saqlash ishlarining sifatsiz va o'z vaqtida bajarilmasligi	
	2. Xarajat materiallarini sarflash me'yorlariga rioya qilmaslik	
	3. Aerodromdagi kichik mexanizatsiya vositalaridan savodsizlarcha foydalanish	
	4. Asboblarni, moslamalar, maxsus kiyimlar va shaxsiy himoya vositalarining sinishi va yo'qolishi	
	5. Yong'inga qarshi xavfsizlik, mehnatni muhofaza qilish va xavfsizlik texnikasi bo'yicha talablar va yo'riqnomalarga rioya qilmaslik	
	6. O'z xizmat vazifalarini bajarish jarayonida yuzaga kelgan xavfli omillar to'g'risida chiziqli rahbarga o'z vaqtida axborot berish	

		7. "Ichki mehnat tartibi qoidalarini" va "Tashkilot xodimlarining odob-axloq qoidalarini"ga rioya qilmaslik
		8. Subordinatsiyaning buzilishi
		9. Ichki mehnat tartibi qoidalarini, ruxsat berish va obyekt ichki rejimi qoidalarini buzish
<p>Texnik yoki texnologik talab</p>	<p>Aerodrom infratuzilmasini bilish. Maxsus texnika bilan ishlash ko'nikmasi. Texnik xizmat ko'rsatish bilimlari. Xavfsizlik texnologiyalariga rioya qilish. O'lchov va nazorat asboblari bilan ishlash. Favqulodda holat texnologiyalari. Aloqa vositalaridan foydalanish.</p>	

Kasbning nomi:	Qushlar va hayvonlarni qo'rqitish bo'yicha nazoratchi	
Mashg'ulot nomining kodi:	31292	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	2	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar:	Tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (Ish stajiga) qo'yiladigan talablar:	Qurolli kuchlarda haqiqiy harbiy xizmatni yoki safarbarlik chaqiruvi rezervidagi oylik yig'inlarni o'tash.	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar	<p>Maxsus ruxsatlar: Ishga 18 yoshga to'lgan shaxslar qabul qilinadi. Majburiy dastlabki (ishga qabul qilinganda) va davriy tibbiy ko'rikdan o'tish talab qilinadi</p> <p>Ishga munosabat va hulq-atvor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - intizom va xavfsizlik qoidalariga rioya qilish-ko'rsatmalar, ichki qoidalar va tartib qoidalariga qat'iy rioya qilish; - uskunalar va jihozlarga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lish, nosozliklar to'g'risida o'z vaqtida xabar berish; - ish vaqtdan samarali va oqilona foydalanish bilan vazifalarni bajarish; - ta'mirlash va joriy texnik xizmat ko'rsatish bo'yicha barcha turdagi murakkab ishlarni bajarish. (uchish maydonchasi, uchish-qo'nish yo'laklari, burilish yo'llari, perronlarning to'xtash joylari). Parvoz maydoni va uning ustki qoplamalarini joriy ta'mirlash. Mashinalar va mexanizmlarga texnik xizmat ko'rsatish. Parvoz paytida drenaj tizimining tozalash va tekshirish; - o'z tajribalarini hamkasblari bilan o'zaro baham ko'rish; - xavfsizlik talab qilinadigan ishlarni bajarish, yong'in xavfsizligi, sanoat havfsizligi va atrof-muhitni muhofaza qilish. 	
Ta'lim darajasiga qo'yiladigan talablar:	umumiy o'rta ta'lim	
Norasmiy va informativ ta'lim bilan bog'liqligi:	tayanch o'rta ta'lim+ish joyida qisqa muddatli o'qitish (instruktaj) yoki qisqa muddatli kurslar yoki amaliy tajriba	
Kasbiy standartlar reyestrda mavjudligi:		
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:	-	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi:	kasb nomi:
	2	Qushlar va hayvonlarni qo'rqitish bo'yicha nazoratchi

Mehnat funksiyalarining tavsifi	
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari
B1.2 - Kuzatuv va monitoring	<p>B1.01.2 - Vizual usullardan foydalangan holda aerodrom hududida va uning atrofida qushlar va hayvonlarning mavjudligi va harakatini kuzatish</p>
	<p style="text-align: center;">O'qitish natijalari</p> <p>Mehnat harakatlari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aerodrom hududi va unga tutash zonalarni muntazam ko'zdan kechirish. 2. UChQ (uchish-qo'nish yo'lagi), rul yo'laklari, perron va yashil zonalarda qushlar va hayvonlar mavjudligini aniqlash. 3. Binokl va boshqa optik vositalardan foydalanish. 4. Qushlar to'planishi, uchish yo'nalishi va migratsiya davrlarini kuzatish. 5. Aniqlangan holatlar haqida dispetcherga tezkor xabar berish. 6. Kuzatuv natijalarini jurnalga qayd etish. <p>Ko'nikmalar:</p> <p>Qush va yovvoyi hayvonlarning xatti-harakatini aniqlash.</p> <p>Pirotexnika vositalaridan xavfsiz foydalanish.</p> <p>Radioaloqa orqali aniq va qisqa ma'lumot berish.</p> <p>Ochiq maydonda va tungi sharoitda ishlash.</p> <p>Bilimlar:</p> <p>Parvoz xavfsizligi talablari.</p> <p>Qushlar migratsiyasi va biologiyasi asoslari.</p> <p>Aeroport hududida harakatlanish qoidalari.</p> <p>Yong'in va texnika xavfsizligi.</p> <p>Favqulodda vaziyatlarda harakat qilish tartibi.</p>
	<p style="text-align: center;">Mas'uliyat va mustaqillik:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aerodrom hududi va unga tutash maydonlarda qushlar hamda hayvonlarning mavjudligi va harakatini vizual kuzatuv usullari orqali muntazam nazorat qilish, aniqlangan holatlar bo'yicha tezkor choralar ko'rish va tegishli xizmatlarga xabar berish 2. Belgilangan tartib va yo'riqnomalar doirasida vizual kuzatuvni mustaqil olib boradi, vaziyatga qarab tezkor qaror qabul qiladi va aniqlangan xavf-xatarlar yuzasidan bevosita choralar ko'rish huquqiga ega
	<p>Mehnat harakatlari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Qurolni muhandis-ornitolog (texnik-ornitolog) dan o'qsiz holatda qabul qilish. 2. Aerodrom xizmati muhandis (texnik) -ornitologi ko'rsatmasiga binoan aerodromda ov miltig'idan o'q uzib, qushlarni cho'chitadi, yovvoyi hayvonlar va daydi itlarni otadi. 3. Qushlarni qo'rqitish yoki yovvoyi hayvonlarni otish amalga oshirilgandan so'ng, nazoratchi qurol, patronlar

B2.2 - Qushlar va hayvonlarni qo'rqitish va hududda mavjud emasligini ta'minlash	B2.01.2 - Ornitologlar buyrug'i bilan maxsus (ov miltig'i) qurol yordamida qushlar va hayvonlarni qo'rqitish uchun o'z vaqtida harakat qilish	va patron gilzalarini muhandis (texnik) - ornitologga topshiradi. 4. Ma'lumotlarni injener-ornitologga yoki dispetcherlik xizmatiga uzatish. 5. Yo'riqnoma va parvozlarni ta'minlovchi xizmatning o'zaro hamkorlik texnologiyasiga muvofiq o'zaro hamkorlik Ko'nikmalar: Uzoq masofadagi qushlar/hayvonlar to'dasini payqay olish va xavf darajasini tezda baholash. Aloqa vositalaridan foydalanmoq Qurol va boshqa jihozlar bilan muomala qilishda xavfsizlik texnikasiga rioya qilish Qurol va patronlardan foydalanishni hisobga olish jurnallarini savodli va aniq yuritish qobiliyati Bilimlar: Ov miltig'ining moddiy qismini bilish Ov miltig'idan foydalanish qoidalari Aerodrom infratuzilmasi, ish yo'nalishlari va xavf zonalarini bilish Ovchilik qurolidan foydalanish qoidalari va unga texnik xizmat ko'rsatish tartibini bilish Atrof-muhitni muhofaza qilish talablari Yong'in xavfsizligi qoidalari Havo kemalarining uchishi, qo'nishi, boshqarilishi va to'xtab turishi uchun mo'ljallangan aerodromlarga qo'yiladigan normativ-huquqiy hujjatlar talablari Aerodrom xizmatining harakat xizmati va aerodromda parvozlarni ta'minlovchi yer usti xizmatlari bilan o'zaro hamkorligi qoidalari va texnologiyalari Maxsus transport va mexanizatsiya vositalari harakatini tashkil etish bo'yicha lokal normativ hujjatlar
	B2.02.2 – Xavfli hududlarda qushlar va hayvonlarning to'planishini oldini olish, shuningdek jismoniy bartaraf etish	Mehnat harakatlari: 1. UChQ, rul yo'laklari, perron va yashil zonalarda muntazam patrul. 2. Qushlar va hayvonlarni jalb qiluvchi omillarni aniqlash (suv to'planishi, oziq-ovqat chiqindilari, baland o'tlar). 3. Drenaj va hududni tozalash bo'yicha xizmatlarga axborot berish. 4. Panjara va to'siqlarni tekshirish, nosozliklarni bartaraf etish. 5. Maxsus xizmat (masalan, lochin yordamida) orqali biologik usul qo'llash. Ko'nikmalar: Qush va yovvoyi hayvon xatti-harakatini aniqlash. Pirotexnika va qo'rqitish vositalaridan xavfsiz foydalanish. Radioaloqa orqali aniq va qisqa ma'lumot uzatish.

		<p>Bilimlar:</p> <p>Parvoz xavfsizligi talablari va “bird strike” xavfi.</p> <p>Qushlar migratsiyasi va mavsumiy faolligi.</p> <p>Ekologiya va hayvonot dunyosini muhofaza qilish qonunchiligi.</p>	
	<p>Mas’uliyat va mustaqillik:</p>	<p>1. Aerodrom hududi va unga tutash maydonlarda qushlar hamda hayvonlarning mavjudligi va harakatini doimiy nazorat qilish, ularning to’planishini oldini olish, xavf tug’diruvchi holatlarda o’z vaqtida choralar ko’rish, zaruratga ko’ra maxsus vositalardan foydalanib qo’rqitish yoki bartaraf etishni ta’minlash</p> <p>2. Belgilangan yo’riqnoma va xavfsizlik talablariga muvofiq vaziyatni mustaqil baholash, tezkor qaror qabul qilish hamda qushlar va hayvonlar bilan bog’liq xavflarni kamaytirish bo’yicha mustaqil choralar ko’rish</p>	
<p>B3.2 – Xavf darajasini baholash va undan habardor qilish</p>	<p>B3.01.2 - Maxsus quoldan (ov miltig’i) foydalanish bo’yicha tegishli jurnallarni to’ldirish, o’q-dorilardan foydalanish bo’yicha hisobotni olib borish</p>	<p>Mehnat harakatlari:</p> <p>1. Qurol va o’q-dorilarni belgilangan tartibda qabul qilish (raqam, holati, miqdori).</p> <p>2. Qabul-topshirish jurnaliga imzo qo’yish.</p> <p>3. Smenadan so’ng qurolni tozalash, ko’zdan kechirish va saqlash joyiga topshirish</p> <p>4. Maxsus quoldan foydalanish faktini darhol jurnalga qayd etish (sana, vaqt, joy, sabab).</p> <p>5. Sarflangan o’q-dorilar miqdorini ko’rsatish.</p> <p>6. Qoldiq o’q-dorilarni inventarizatsiya qilish.</p>	
		<p>Ko’nikmalar:</p> <p>Ov miltig’idan xavfsiz foydalanish malakasi.</p> <p>O’q-dorilar hisobini aniq yuritish.</p> <p>Hujjatlarni rasmiylashtirish va dalolatnoma tuzish.</p>	
		<p>Bilimlar:</p> <p>Qurol va o’q-dorilarni saqlash hamda hisobga olish qoidalari.</p> <p>Parvoz xavfsizligi talablari.</p> <p>Ekologik va hayvonot dunyosini muhofaza qilish me’yorlari.</p> <p>Mehnatni muhofaza qilish va texnika xavfsizligi.</p> <p>Aeroport ichki tartib-qoidalari.</p>	
		<p>Mehnat harakatlari:</p> <p>1. Aerodrom hududida aniqlangan xavf (qushlar to’planishi, hayvon chiqishi, yong’in, begona predmet) haqida darhol muhandis-ornitolog yoki bevosita rahbarga xabar berish.</p> <p>2. Xabarni aniq va qisqa shaklda berish (joylashuv, vaqt, xavf turi, tahminiy ko’lam).</p> <p>3. Faqat xizmat maqsadida va qisqa, aniq iboralar bilan uzatish.</p> <p>4. Radioaloqa vositasining zaryadi va sozligini tekshirish.</p> <p>5. Favqulodda kanalni bilish va zaruratda foydalanish.</p>	
		<p>B3.02.2 - Aerodromdagi favqulotda vaziyat to’g’risida muhandis-ornitolog yoki yuqori turuvchi rahbariga o’z vaqtida xabar berish, radioaloqa va birlamchi yong’in o’chirish</p>	<p>Mehnat harakatlari:</p> <p>1. Aerodrom hududida aniqlangan xavf (qushlar to’planishi, hayvon chiqishi, yong’in, begona predmet) haqida darhol muhandis-ornitolog yoki bevosita rahbarga xabar berish.</p> <p>2. Xabarni aniq va qisqa shaklda berish (joylashuv, vaqt, xavf turi, tahminiy ko’lam).</p> <p>3. Faqat xizmat maqsadida va qisqa, aniq iboralar bilan uzatish.</p> <p>4. Radioaloqa vositasining zaryadi va sozligini tekshirish.</p> <p>5. Favqulodda kanalni bilish va zaruratda foydalanish.</p>

	vositalaridan qanday foydalanishni bilish	Ko'nikmalar:	
		Radioetiket qoidalariga rioya qilish.	
		Birlamchi yong'in o'chirish vositalarini amaliy qo'llash.	
		Xavfni tez baholash va to'g'ri qaror qabul qilish.	
			Bilimlar:
			Parvoz xavfsizligi talablari.
			Radioaloqa reglamenti.
			Yong'in xavfsizligi qoidalari.
Mas'uliyat va mustaqillik:		Mehnatni muhofaza qilish talablari.	
		1. Qushlar va hayvonlarni qo'rqitish uchun quroldan foydalanilganda, nazoratchi belgilangan qoidalar va xavfsizlik choralariga rioya qilish uchun to'liq javobgardir	
		2. Miltiqning o'z-o'zidan otilishiga yo'l qo'ymaydigan ehtiyot choralariga rioya qilish	
		3. Korxonaga tegishli bo'lgan qurol-yarog' va o'q-dorilar, mol-mulkning yaroqsiz holga kelishi va o'z funksional vazifalarining buzilishi, qaytarib bo'lmaydigan oqibatlarga olib kelishi	
		Texnik yoki texnologik talab	Ornitologik monitoring texnologiyalari.
			Bioxavfsizlik qurilmalari bilan ishlash.
		Qushlarni haydash texnologiyalari.	
		Axborot tizimlari.	

Kasbning nomi:	Texnik-ornitolog	
Mashg'ulot nomining kodi:	31550	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	5	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar:	Tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (Ish stajiga) qo'yiladigan talablar:	Talab etilmaydi	
Layoqatiga va shaxsiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar	<p>Maxsus ruxsatnomalar: 18 yoshga to'lgan shaxslar qabul qilinadi. Qonun hujjatlarida belgilangan tartibda dastlabki majburiy (ishga kirayotganda) va davriy tibbiy ko'rikdan (ko'rikdan), shuningdek navbatdan tashqari tibbiy ko'rikdan (ko'rikdan) o'tish. Ovchilik qurolini olib yurish va undan foydalanish uchun maxsus ruxsatnoma. Ishga munosabati va shaxsiy fazilatlari: - intizom va xavfsizlik qoidalariga rioya qilish - yo'riqnomalar, ichki tartib-qoidalar va rejim qoidalariga qat'iy rioya qilish; - ish vaqtidan samarali va oqilona foydalangan holda qo'yilgan vazifalarni bajarish; - AT va TX, yong'in xavfsizligi, ishlab chiqarish sanitariyasi va atrof-muhitni muhofaza qilish bo'yicha talablarni bajarish; - texnika va uskunalarga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lish, nosozliklar haqida o'z vaqtida xabar berish.</p>	
Ta'lim darajasiga qo'yiladigan talablar:	o'rta maxsus professional ta'lim	
Norasmiy va informativ ta'lim bilan bog'liqligi:	boshlang'ich professional ta'lim yoki o'rta professional ta'lim+norasmiy (informal) ta'lim yoki amaliy tajriba	
Kasbiy standartlari reyestrda mavjudligi:	-	
Boshqa mumkin bo'lgan kasb nomlari:		
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi:	kasb nomi:
	5	Texnik-ornitolog

Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
D1.5 – Dala kuzatuvlari va ornitologik ma'lumotlarni to'plash	D1.01.5 - Aerodrom va uning atrofidagi qushlar va hayvonlarni xatti- harakatlari, soni, marshrutlari va faoliyati kuzatuvlarini olib borish.	O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Ornitologik vaziyatni tahlil qilish va bashorat qilish hamda bu haqda tegishli xizmatlarni xabardor qilish.
		2. Haqiqiy va kutilayotgan ornitologik vaziyat to'g'risidagi ma'lumotlarni muntazam ravishda IIB xizmati, ekipajlar va rahbar xodimlar e'tiboriga yetkazish.
		3. Tashqi tashkilotlar mutaxassislarini jalb qilgan holda aerodrom atrofini ornitologik tekshirishda ishtirok etish.
		4. Aerodrom hududida qushlar harakatini vizual kuzatish.
		5. Parvozlarni ornitologik ta'minlash bo'yicha rahbariy hujjatlar va FAning parvozlarni xavfsizligini aviatsiya-ornitologik ta'minlashni belgilovchi boshqa rahbariy hujjatlari talablarini bajarish.
		6. Aerodrom hududidagi ornitologik vaziyatning oylik, mavsumiy xarita-sxemalarini ishlab chiqishda ishtirok etish.
		7. Xavfli omillar, oqibatlar va xavf omillarini aniqlash va aniqlash.
		Ko'nikmalar:
		Uzoq masofadagi qushlar/hayvonlar to'dasini payqash va xavf darajasini tezda baholash qobiliyati.
		Aloqa vositalaridan foydalanish
		To'plangan ma'lumotlarni tahlil qilish qobiliyati (qushlarning parvozlari soni, ularning xatti-harakatlari, mavsumiylik, ob-havo sharoitlari)
		Joylarni dalada tekshirish
		Bilimlar:
		O'zbekiston Respublikasi Havo kodeksini (O'zR HHK) bilish
		Parvozlarni aerodrom va aviatsiya-ornitologik ta'minlash bo'yicha hujjatlarni, parvozlarni ornitologik ta'minlashni tartibga soluvchi me'yoriy hujjatlarni bilish
Aerodrom infratuzilmasi, ish yo'nalishlari va xavf zonalarini bilish		
Aeroport xizmatlarining parvozlarni xavfsizligini ta'minlash bo'yicha faoliyatini belgilovchi fuqaro aviatsiyasining Rahbariy hujjatlari talablarini bilish		
HKning qushlar bilan to'qnashuvini oldini olishning asosiy usullari va vositalari		

		Ornitologiya, qushlar ekologiyasi va ornitogeografiya asoslari.
		Aeroportning ichki mehnat tartibi qoidalari.
		Yong'in xavfsizligi qoidalari
		Havo kemalarining uchishi, qo'nishi, boshqarilishi va to'xtab turishi uchun mo'ljallangan aerodromlarga qo'yiladigan normativ-huquqiy hujjatlar talablari
		Aerodrom xizmatining harakat xizmati va aerodromda parvozlarni ta'minlovchi yer usti xizmatlari bilan o'zaro hamkorligi qoidalari va texnologiyalari
		Maxsus transport va mexanizatsiya vositalari harakatini tashkil etish bo'yicha lokal normativ hujjatlar
	D1.02.5 – Aerodrom hududi orqali ko'chib o'tishga moyil bo'lgan qushlar turlarni muntazam ravishda hisobga olish va mavsumiy o'zgarishlarni qayd etish (migratsiya va boshqalar).	Mehnat harakatlari:
		1. Qush turlarini aniqlash va sonini taxminiy hisoblash.
		2. UChQ, rul yo'laklari, suv havzalari va yashil zonalarda to'planish joylarini belgilash.
		3. Migratsiya davrida (bahor/kuz) kuzatuv intensivligini oshirish.
		4. Qushlarning uchish balandligi va yo'nalishini qayd etish.
		5. Migratsiya davrlari, ko'payish mavsumi va ob-havo ta'sirini hisobga olish.
		6. Bird strike xavfi yuqori davrlarni aniqlash.
		Ko'nikmalar:
		Qush turlarini tashqi belgilariga ko'ra aniqlash.
		Binokl va kuzatuv uskunalaridan foydalanish.
		Ma'lumotlarni tizimli qayd etish va tahlil qilish.
		Radioaloqa orqali tezkor ma'lumot uzatish.
		Mavsumiy xavf darajasini baholash.
		Bilimlar:
		Migratsiya jarayonlari va mavsumiy xatti-harakatlar.
		Aerodrom hududida parvoz xavfsizligi talablari.
	Qushlar biologiyasi asoslari.	
	Ekologiya va hayvonot dunyosini muhofaza qilish me'yorlari.	
	Hisobot va statistik ma'lumotlarni yuritish tartibi	
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Aerodrom va unga tutash hududlarda qushlar hamda hayvonlarning xatti-harakatlari, soni, harakat yo'nalishlari va faolligini muntazam kuzatish, ko'chib o'tuvchi qush turlarini doimiy hisobga olish hamda mavsumiy o'zgarishlarni (migratsiya va boshqalar) qayd etish va tahlil qilish
		2. Belgilangan tartib va uslubiyatlarga muvofiq kuzatuvlarni mustaqil olib borish, ma'lumotlarni yig'ish va qayd etish, vaziyatni baholash hamda aniqlangan holatlar yuzasidan tegishli xulosalar

		chiqarish va choralar ko'rish bo'yicha mustaqil qaror qabul qilish
D2.5 – Qushlar va hayvonlarni qo'rqitish bo'yicha tadbirlarni o'tkazish	D2.01.5 – Aerodrom hududida qushlar va hayvonlar uyalarini olib tashlash va yangi uyalar paydo bo'lishini oldini olish	Mehnat harakatlari:
		1. UChQ, rul yo'laklari, perron, hangarlar va hududga tutash yashil zonalarda qush va hayvon uyalarini mavjudligini aniqlash
		2. Maxsus asboblardan yordamida (darzlik vositalari, uzun tayoq, qaychi va boshqalar) uyalarini xavfsiz tarzda olib tashlash
		3. Olib tashlangan uyaning qoldiqlarini tozalash va hududni tekislash
		4. Bioakustik qurilmalar, lazer yoki boshqa qo'rqitish vositalaridan foydalanish
		5. Hududni muntazam patrul qilish
		Ko'nikmalar:
		Quş va hayvon uyalarini joylashishini aniqlash.
		Uyalarining xavfsiz olib tashlash usullarini bilish.
		Bioakustik, pirotexnik va boshqa qo'rqitish vositalaridan foydalanish.
		Patron yoki qurol ishlatishda xavfsizlik qoidalariga rioya qilish.
		Bilimlar:
		Qushlar va yovvoyi hayvonlar biologiyasi, uyalar tuzilishi.
	Aerodrom hududida parvoz xavfsizligi.	
	Migratsiya va mavsumiy faollik xususiyatlari.	
	D2.02.5 – Qo'rqitish uskunalari texnik holatini nazorat qilish (lazerlar, tovushli qurilmalar va boshqalar)	Mehnat harakatlari:
		1. Bataryalar, zaryadlash tizimi, kabel va ulanmalarning holatini tekshirish.
		2. Qurilmalarni ishga tushirishdan oldin test sinovini o'tkazish.
		3. Nosozlik yoki ishga yaroqsiz uskunani aniqlash va rahbariyatga xabar berish.
		Ko'nikmalar:
		Lazer va tovushli qurilmalarni ishlatish va sozlash.
		Elektr va mexanik qismlarni vizual tekshirish.
		Nosozliklarni aniqlash va birlamchi chora ko'rish.
Texnik hujjat va yo'riqnomalarni o'qish va tushunish.		
Ochiq maydonda va turli ob-havoda ishlash.		
Bilimlar:		
Qush va yovvoyi hayvonlarni qo'rqitish texnologiyasi.		
Uskunalar tuzilishi va ishlash prinsipi.		
Elektr xavfsizligi asoslari va batareya zaryadlash qoidalarini.		
Mehnatni muhofaza qilish va parvoz xavfsizligi talablari.		
Hisobot yuritish va texnik nazorat tartibi.		

	<p>Mas’uliyat mustaqillik:</p>	<p>1. Aerodrom hududida qushlar va hayvonlar uyalarini aniqlash va ularni bartaraf etish, yangi uyalar paydo bo’lishining oldini olish choralari ko’rish, shuningdek qo’rqitish uskunalarining (lazerlar, tovushli qurilmalar va boshqalar) texnik soz holatini muntazam nazorat qilish va ularning uzluksiz ishlashini ta’minlash</p> <p>2. Belgilangan yo’riqnoma va texnik talablarga muvofiq uyalarini bartaraf etish va profilaktik choralarni mustaqil amalga oshirish, qo’rqitish uskunalaridan foydalanish va ularning texnik holatini baholash, aniqlangan nosozliklar va xavfli holatlar bo’yicha tezkor qaror qabul qilish</p>
<p>D3.5 – Hisob va hisobot hujjatlarini yuritish</p>	<p>D3.01.5 - Ornitofaunani hisobga olish va qo’rqitish vositalarini qo’llash jurnallarini to’ldirish, HKlarinig qushlar bilan ro’yxatga olingan to’qnashuvlari bo’yicha ma’lumotlar bazasini yuritish</p>	<p>Mehnat harakatlari:</p> <p>1. Migratsiya, mavsumiy faollik va uchish balandligini qayd etish.</p> <p>2. Hisobot jurnallarini to’ldirish (sana, vaqt, joy, tur, soni, xatti-harakat).</p> <p>3. Har bir patrul va smena bo’yicha jurnallarni to’ldirish.</p> <p>4. Qushlar bilan ro’yxatga olingan to’qnashuvlar (bird strike) ma’lumotlarini ma’lumotlar bazasida yangilash.</p> <p>5. Hisobotlar tayyorlash: haftalik, oylik va mavsumiy tahlil.</p> <p>6. Zarurat bo’lsa, statistik va vizual (grafik, jadval) ko’rinishida taqdim etish.</p> <p>Ko’nikmalar:</p> <p>Qush turlarini aniqlash va ularning xatti-harakatini kuzatish.</p> <p>Qo’rqitish vositalaridan xavfsiz va samarali foydalanish.</p> <p>Jurnal va ma’lumotlar bazasini to’g’ri yuritish.</p> <p>Kompyuter va ofis dasturlarida ishlash (Excel, maxsus DB).</p> <p>Bilimlar:</p> <p>Ornitofauna va migratsiya xatti-harakatlari.</p> <p>Parvoz xavfsizligi talablari va “bird strike” xavfi.</p> <p>Qo’rqitish vositalarining tuzilishi va ishlash prinsipi.</p> <p>Ma’lumotlarni rasmiylashtirish va statistik qayd qilish tartibi.</p> <p>Mas’uliyat mustaqillik:</p> <p>1. Parvozlarni ornitologik ta’minlash usullari va qo’llaniladigan vositalar sonini noto’g’ri tanlash</p> <p>2. Belgilangan tartib va shakllarga muvofiq hujjatlarni mustaqil to’ldirish, ma’lumotlarni kiritish va yangilash, ularni tahlil qilish hamda aniqlangan holatlar bo’yicha xulosa chiqarish va tegishli choralarni taklif etish</p> <p>3. Ornitofaunani hisobga olish hamda qo’rqitish vositalaridan foydalanish bo’yicha jurnallarni o’z vaqtida va to’g’ri yuritish, havo kemalarining qushlar</p>

		<p>bilan ro'yxatga olingan to'qnashuvlari yuzasidan ma'lumotlarni yig'ish, tizimlashtirish va ma'lumotlar bazasini yuritish</p>
<p>Texnik yoki texnologik talab:</p>		<p>Qushlar faolligi va migratsiyasini kuzatish uchun ishlatiladigan monitoring va o'lchash vositalari bilan ishlash ko'nikmasi.</p> <p>Qo'rqitish vositalari (akustik, lazer, pirotexnika va boshqa SHHV) texnik jihatdan ishlashini bilish.</p> <p>GIS, xaritalash va sxemalarni tayyorlash uchun zarur kompyuter va texnologik dasturlarni ishlata bilish.</p> <p>Aerodrom qoplamalari va hududining qushlar xavfi nuqtai nazaridan vizual va instrumental tekshiruvini tashkil etish.</p> <p>Qushlar bilan to'qnashuv xavfini kamaytirish bo'yicha texnik va profilaktik choralarni amalga oshirish tajribasi.</p>

Kasbning nomi:	Aerodrom xizmati texnigi	
Mashg'ulot nomining kodi:	31550	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	5	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar:	Tavsiya etiladi	
Amaliy tajriba (Ish staji)ga qo'yilgan talablar:	Talab etilmaydi	
Layoqatiga va shaxsiy kompetentsiyalarga qo'yilgan talablar	<p>Maxsus ruxsatnomalar: 18 yoshga to'lgan shaxslar qabul qilinadi. Qonun hujjatlarida belgilangan tartibda dastlabki majburiy (ishga kirayotganda) va davriy tibbiy ko'rikdan (ko'rikdan), shuningdek navbatdan tashqari tibbiy ko'rikdan (ko'rikdan) o'tish.</p> <p>Ishga munosabati va shaxsiy fazilatlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - intizom va xavfsizlik qoidalariga rioya qilish - yo'riqnomalar, ichki tartib-qoidalar va rejim qoidalariga qat'iy rioya qilish; - ish vaqtdan samarali va oqilona foydalangan holda qo'yilgan vazifalarni bajarish; - MM va TX, yong'in xavfsizligi, ishlab chiqarish sanitariyasi va atrof-muhitni muhofaza qilish talablarini bajarish; - texnika va jihozlarga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lish, nosozliklar haqida o'z vaqtida xabar berish. 	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	o'rta maxsus professional ta'lim	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi:	boshlang'ich professional ta'lim yoki o'rta professional ta'lim+norasmiy (informal) ta'lim yoki amaliy tajriba	
Kasbiy standartlar reestrda mavjudligi:	yo'q	
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:	Mavjud emas	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi:	kasb nomi:
	5	Aerodrom xizmati texnigi

Mehnat funksiyalarining tavsifi		
Kodi va nomi	Mehnat vazifalari	
E1.5 – Aerodromni ekspluatatsiya qilish va ta'mirlash ishlarini bajarish	E1.01.5 - Aerodrom hududi holatini nazorat qilish va uchish maydonini joriy ta'mirlash ishlarini bajarish	O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Uchish maydonini doimiy ekspluatatsion tayyor holatda saqlash bo'yicha chora-tadbirlar majmuasini ishlab chiqish.
		2. Uchish maydonini joriy va kapital ta'mirlash ishlarini olib borish.
		3. Bo'ysunuvchilarning ishlab chiqarish topshiriqlarini bajarish jarayonini nazorat qilish.

		4. Aerodrom sun'iy qoplamalarining kunduzgi markirovkasi holatini nazorat qilish.
		5. Aerodromning sun'iy qoplamalarining texnik holatini kundalik nazorat qilish. Metodologiyaga muvofiq ravishda uchish-qo'nish yo'laklarining (VPP) yuzasi holati to'g'risidagi ma'lumotlarni baholash va xabar berish.
		6. Joriy hujjatlarni yuritish.
		7. Bo'linmaga kelib tushayotgan parvozlarning xavfsizligi haqidagi ma'lumotlarni doimiy ravishda o'rganib borish va o'z lavozim majburiyatlarini bajarishda ushbu ma'lumotlarning tegishli tavsiyalariga amal qilish zarur.
		Ko'nikmalar:
		Radiostansiyalardan foydalana olish, frazeologiya, radioalmashinuv va radioaloqa qoidalariga rioya qilish.
		Vizual va instrumental nazoratni o'tkazish qobiliyati
		Texnik va kuzatuv hujjatlaridan foydalanish ko'nikmalari
		Cheklangan vaqt va yuqori mas'uliyat sharoitida ishlash ko'nikmalari
		Bilimlar:
		"Aerodrom xizmati bo'yicha qo'llanma," "HHB xizmati bilan o'zaro hamkorlik texnologiyasi" va parvozlarni ta'minlovchi boshqa xizmatlar, O'ZR Havo kodeksi talablarini bilish.
		Xavfli omillar, oqibatlar va xavf omillarining ta'riflarini bilish va xavfli omillarni aniqlash
		Aerodrom infratuzilmasi, ish yo'nalishlari va xavf zonalarini bilish
		Atrof-muhitni muhofaza qilish talablari
		Yong'in xavfsizligi qoidalarini
		Havo kemalarining uchishi, qo'nishi, boshqarilishi va to'xtab turishi uchun mo'ljallangan aerodromlarga qo'yiladigan normativ-huquqiy hujjatlar talablari
		Aerodrom xizmatining harakat xizmati va aerodromda parvozlarni ta'minlovchi yer usti xizmatlari bilan o'zaro hamkorligi qoidalarini va texnologiyalarini
		Maxsus transport va mexanizatsiya vositalari harakatini tashkil etish bo'yicha lokal normativ hujjatlar
		Mehnat harakatlari:
		1. Qoplama holatini tekshirish (yoriqlar, cho'kish, FOD – begona jismlar).

	<p>E1.02.5 - Aerodromni foydalanishga tayyor holda saqlash bo'yicha tezkor kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish</p>	<p>2. Belgilar va chiziqlar aniqligini nazorat qilish.</p> <p>3. Drenaj tizimining ishlashini ko'rish.</p> <p>4. Qor, muz va suvni tozalash ishlarini tashkil etish va bajarish.</p> <p>5. UQY va yo'lakchalar chiroqlarining ishlashini tekshirish.</p> <p>6. Zaxira quvvat tizimini tekshirish.</p> <p>7. Xavfli uchastkalarni aniqlash va ma'lumot berish.</p> <p>Ko'nikmalar:</p> <p>Maxsus texnikani boshqarish (tozalash, qor tozalash, suv chiqarish texnikasi).</p> <p>Yoritish uskunalarini tezkor tekshirish va almashtirish.</p> <p>Parvozlarga jadvaliga mos ravishda tezkor harakat qilish.</p> <p>Bilimlar:</p> <p>UQY, yo'lakchalar, perron standartlari.</p> <p>Qoplama turlari (beton, asfalt-beton).</p> <p>ICAO talablarining asosiy qoidalari.</p> <p>Aerodrom ekspluatatsiya normalari.</p>
<p>E2.5 – HKlarini qabul qilishga tayyorgarlikni ta'minlash</p>	<p>E2.01.5 – Reyslar kelishidan oldin ifloslanish va shikastlanishlarni tezkor bartaraf etish</p>	<p>Mehnat harakatlari:</p> <p>1. Qoplamadagi yoriq, cho'kish, parcha ko'chishlarni aniqlash.</p> <p>2. Yog', yoqilg'i, suv yoki muz qatlamini tekshirish.</p> <p>3. Uchish-qo'nish yo'lagi (UQY), yo'lakchalar va perronni tezkor ko'zdan kechirish.</p> <p>4. Mayda yoriqlarni tezkor plomba bilan yopish.</p> <p>5. Parchalangan joylarni vaqtinchalik mustahkamlash.</p> <p>6. Xavfli uchastkalarni belgilash va ATCga xabar berish.</p> <p>Ko'nikmalar:</p> <p>FODni tez aniqlash va xavfsiz olib tashlash.</p> <p>Maxsus tozalash texnikasini boshqarish.</p> <p>Parvozlarga jadvaliga mos ravishda tezkor ishlash.</p> <p>Bilimlar:</p> <p>Aerodrom qoplama standartlari.</p> <p>ICAO Annex 14 asosiy talablari.</p> <p>FODning havo kemalariga ta'siri (dvigatel zarari xavfi).</p> <p>Ishqalanish koeffitsiyenti talablari.</p> <p>Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi qoidalari.</p>
	<p>Mas'uliyat mustaqillik: va</p>	<p>1. Uchish maydonini parvozlarga o'z vaqtida va sifatli tayyorlashni ta'minlash.</p> <p>2. "Ichki mehnat tartibi qoidalari" va "Xodimlarning odob-axloq qoidalari" talablarini bajarish.</p>

		<p>3. Mehnatni muhofaza qilish, yong'in xavfsizligi, atrof-muhitni muhofaza qilish, ishlab chiqarish sanitariyasi va xizmatdagi mehnat intizomi qoidalari, me'yorlari va yo'riqnomalariga, ruxsat berish va obyekt ichidagi rejim qoidalariga, aviatsiya xavfsizligi qoidalariga rioya qilmaslik.</p> <p>4. Aerodromda parvozlarni ta'minlash bo'yicha rahbariy hujjatlar, yuqori turuvchi boshliqning buyruqlari, yo'riqnomalari va ko'rsatmalari talablarini bajarmaslik.</p>
<p>E3.5 – Aerodrom texnikasi bilan ishlash</p>	<p>E3.01.5 - Aerodromda ishlarni bajarishda maxsus transport vositalarini ishlarini boshqarish: - qor tozalash mashinalari, maxsus texnika, changyutgichlar va boshqalar</p> <p>Mas'uliyat va mustaqillik:</p>	<p>Mehnat harakatlari:</p> <p>1. Mashinalarning texnik holatini ko'zdan kechirish (yoqilg'i, moy, gidravlika).</p> <p>2. Signal chiroqlari va radioaloqa vositalarini tekshirish.</p> <p>3. Ish organlari (pichoqlar, cho'tka, vakuum tizimi)ni ko'rikdan o'tkazish.</p> <p>4. Texnika harakat yo'nalishini dispetcher bilan kelishish.</p> <p>5. Yog' yoki yoqilg'i to'kilganda maxsus tozalash texnikasini jalb qilish.</p> <p>6. Kuchli yomg'irda suv chiqarish texnikasini ishga tushirish.</p> <p>7. Muzlash xavfi bo'lsa tezkor ishlov berish.</p> <p>Ko'nikmalar:</p> <p>Maxsus transport vositalarini boshqarish guvohnomasi.</p> <p>Aerodrom bo'ylab xavfsiz harakatlanish.</p> <p>Kolonna boshqaruvi va koordinatsiya.</p> <p>Bilimlar:</p> <p>Aerodrom harakat qoidalari.</p> <p>Qor va muzga qarshi ishlov berish texnologiyasi.</p> <p>Maxsus texnikaning texnik tuzilishi va xavfsizlik qoidalari.</p> <p>1. Mehnat va texnologik intizomga rioya qilish.</p> <p>2. Aerodromni saqlash va ta'mirlash uchun ajratilgan moddiy resurslarni noto'g'ri saqlash va ulardan oqilona foydalanmaslik.</p> <p>3. Ijro hujjatidagi yozuvlarni o'z vaqtida rasmiylashtirmaslik.</p> <p>4. Maxfiy yozishmalar sir saqlanishini va xizmatda foydalaniladigan hujjatlar oshkor etilishini ta'minlamaslik.</p> <p>5. O'z xizmat vazifalarini bajarish jarayonida yuzaga kelgan xavfli omillar to'g'risida chiziqli rahbarga o'z vaqtida xabar bermaslik.</p> <p>6. Uchish maydonida, aerodromni joriy saqlash bo'yicha AX kuchlari tomonidan bajariladigan</p>

		<p>ishlarning texnologiyasi va sifatini buzganlik uchun.</p> <p>7. Faoliyat ko'rsatayotgan aerodrom sharoitida uchish maydonida ishlarni bajarishda parvozlar xavfsizligini ta'minlamaslik.</p> <p>8. Ruxsatnomani (пропуск) ustki kiyimning ko'rinarli joyida taqib yurish tartibiga rioya qilish.</p> <p>9. Funktsional vazifalarni bajarishda va aeroport sektorlari bo'ylab harakatlanishda yorug'lik qaytaruvchi nimchalarni majburiy kiyish.</p> <p>10 O'zbekiston Respublikasining "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonuni talablarini bajarmaslik.</p>
<p>Texnik yoki texnologik talab</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Aerodrom infratuzilmasi texnologiyalari. - Maxsus aerodrom texnikasi. - Xavfsizlik texnologiyalari. - Axborot va aloqa tizimlari.

Kasbning nomi:	Aerodromlardan foydalanish bo'yicha muhandis	
Mashg'ulot nomining kodi:	21429	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	6	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar	Malakani baholash markazida tavsiya etilmaydi	
Amaliy tajriba (Ish staji)ga qo'yilgan talablar:	Talab etilmaydi	
Layoqatiga va shaxsiy kompetentsiyalarga qo'yilgan talablar	<p>Maxsus ruxsatnomalar: 18 yoshga to'lgan shaxslar qabul qilinadi. Qonun hujjatlarida belgilangan tartibda dastlabki majburiy (ishga kirayotganda) va davriy tibbiy ko'rikdan (ko'rikdan), shuningdek navbatdan tashqari tibbiy ko'rikdan (ko'rikdan) o'tish.</p> <p>Ishga munosabati va shaxsiy fazilatlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - intizom va xavfsizlik qoidalariga rioya qilish - yo'riqnomalar, ichki tartib-qoidalar va rejim qoidalariga qat'iy rioya qilish; - ish vaqtidan samarali va oqilona foydalangan holda qo'yilgan vazifalarni bajarish; - MM va TX, yong'in xavfsizligi, ishlab chiqarish sanitariyasi va atrof-muhitni muhofaza qilish talablarini bajarish; - texnika va jihozlarga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lish, nosozliklar haqida o'z vaqtida xabar berish. 	
Ta'lim darajasiga qo'yilgan talablar:	bakalavriat	
Norasmiy va informal ta'lim bilan bog'liqligi:	o'rta maxsus professional ta'lim va amaliy tajriba	
Kasbiy standartlar reestrda mavjudligi:	yo'q	
Kasbning boshqa mumkin bo'lgan nomlari:	Mavjud emas	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi:	kasb nomi:
	6	Aerodromlardan foydalanish bo'yicha muhandis

Mehnat funksiyalarinig tasnifi		
Kod va nomi	Mehnat vazifalari	
F1.6 – Ishlarni rejalashtirish va tashkil etish	F1.01.6 – Aerodrom obyektlaridan texnik foydalanishni tashkil etish	O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Uchish maydonini doimiy ekspluatatsiya qilishga tayyor holda saqlash bo'yicha tadbirlar kompleksini bajarish ishlarini tashkil etish
		Bo'ysunuvchilar tomonidan ishlab chiqarish topshiriqlarining bajarilishini nazorat qilish

		2. Uchish maydonining texnik holati va parvozlarga tayyorligini doimiy nazorat qilish
		3. AX xodimlari tomonidan texnika xavfsizligi, yong'in xavfsizligi talablari bajarilishini nazorat qilish
		4. Ish jarayonida yuzaga kelgan xavfli omillar haqida o'zining bevosita rahbarini xabardor qilish
		5. Aerodrom xizmatining joriy hisob hujjatlarini yuritish
		6. Parvozlarning xavfsizligi bo'yicha ma'lumotlarni doimiy ravishda o'rganish
		7. Rahbariy hujjatlar, chiqariladigan buyruqlar, ko'rsatmalar va yo'riqnomalar talablarini bajarish
		8. Aerodromning sun'iy qoplamalari va gruntli qismlarida o'tkaziladigan joriy ta'mirlash ishlarining o'z vaqtida bajarilishiga rahbarlik qilish va nazorat qilish
		9. Chora-tadbirlar rejasiga muvofiq aerodromni BYD va KQDga tayyorlashni amalga oshirish
		10. Aerodrom sun'iy qoplamalarini defekatsiya qilishda ishtirok etish
		11. Aerodrom qoplamalarini joriy ta'mirlash bo'yicha nazorat va farmoyish hujjatlarini, rahbariyat topshiriqlarini sifatli va belgilangan muddatlarda bajaradi hamda ularning bajarilishini nazorat qiladi/
		Ko'nikmalar:
		Radiostansiyalardan foydalana olish, frazeologiya, radioalmashinuv va radioaloqa qoidalariga rioya qilish.
		Ekspluatatsion tadbirlarni rejalashtirish va xodimlar ishini tashkil etish ko'nikmalari
		Texnik va kuzatuv hujjatlaridan foydalanish ko'nikmalari
		Cheklangan vaqt va yuqori mas'uliyat sharoitida ishlash ko'nikmalari
		Bilimlar:
		"Aerodrom xizmati bo'yicha qo'llanma," "HHB xizmati bilan o'zaro hamkorlik texnologiyasi" va parvozlarni ta'minlovchi boshqa xizmatlar, O'zR Havo kodeksi talablarini bilish.
		Aerodromda parvozlarni ta'minlash bo'yicha rahbariy hujjatlar talablarini bilish
		Xavfli omillar, oqibatlar va xavf omillarining ta'riflarini bilish va xavfli omillarni aniqlash
		Aerodrom infratuzilmasi, ish yo'nalishlari va xavf zonalarini bilish
		Atrof-muhitni muhofaza qilish talablari

		Yong'in xavfsizligi qoidalari
		Havo kemalarining uchishi, qo'nishi, boshqarilishi va to'xtab turishi uchun mo'ljallangan aerodromlarga qo'yiladigan me'yoriy-huquqiy hujjatlar talablarini bilish
		Aerodrom xizmatining harakat xizmati va aerodromda parvozlarni ta'minlovchi yer usti xizmatlari bilan o'zaro hamkorligi qoidalari va texnologiyalarini bilish
		Maxsus transport va mexanizatsiya vositalari harakatini tashkil etish bo'yicha lokal normativ hujjatlar
	F1.02.6 Aerodrom ishlarining sifatini nazorat qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Aerodromda ishlarni amalga oshirishga ruxsatnomani rasmiylashtirish
		2. Uchish maydonida ishlarning bajarilishi ustidan doimiy nazoratni amalga oshirish
		3. HKni qabul qilish-chiqarish bo'yicha kompleks tadbirlar bajarilishini ta'minlash (nazorat ko'rigi, zarurat bo'lganda UQY, BY, perronni nazorat tozalash, zarurat bo'lganda UQYda ishqalanish koeffitsiyentini o'lchash).
		4. Aerodromni saqlash va ta'mirlash uchun ajratiladigan moddiy resurslarning to'g'ri saqlanishi va tejamli sarflanishini nazorat qilish
		5. AX shaxsiy tarkibini nazorat qilish va yuqori ishlab chiqarish intizomini, shuningdek, parvoz maydonini saqlash va parvozlarga tayyorlash bo'yicha ishlarni sifatli bajarish uchun har bir AX xodimining shaxsiy javobgarligini talab qilish.
		6. Ish joylarida texnika xavfsizligiga rioya qilinishini nazorat qilish.
		7. Sun'iy qoplamalarning kunlik markirovkasi holatini nazorat qilish va zarur bo'lganda uni yangilash bo'yicha topshiriq berish
		8. AX bo'ysunuvchi xodimlarining ishlab chiqarish va texnologik, mehnat intizomiga rioya etilishini nazorat qilish
		9. Ishlab chiqarish uchastkalarida begona shaxslarning bo'lishiga yo'l qo'ymaydi, mehnat intizomiga rioya etilishini nazorat qiladi
		Ko'nikmalar:
		Defektatsiya dalolatnomalari, og'ish qaydnomalari, nazorat natijalari to'g'risidagi hisobotlarni rasmiylashtirish qobiliyati
	Texnik nazoratni o'tkazish qobiliyati, ishlarni qabul qilish mezonlari, ruxsat etilgan og'ishlar va nuqsonlarni tushunish.	

		Bajarilgan ishlar sifatini baholash: qoplama yotqizish, choklar, choklar, mustahkamlik, qalinlik.
		Texnologik intizomga rioya qilinishini tekshirish qobiliyati
		Bajarilgan ishlar hajmini geodezik asboblardan bilan tekshirish qobiliyati
		Bilimlar:
		Aerodrom ishlarini bajarish texnologiyalarini bilish (aerodrom qoplamalarini yotqizish va ta'mirlash texnologiyalari: UQY, BY, perronlar va boshqalar).
		Aerodrom ishlarini bajarishda mehnat muhofazasi me'yorlarini bilish.
		Havo kemalarining uchishi, qo'nishi, boshqarilishi va to'xtab turishi uchun mo'ljallangan aerodromlarga qo'yiladigan normativ-huquqiy hujjatlar qoidalarini bilish
		"Aerodrom xizmati bo'yicha qo'llanma," "HHB xizmati bilan o'zaro hamkorlik texnologiyasi" va parvozlarni ta'minlovchi boshqa xizmatlar, O'zbekiston Respublikasi Havo kodeksi talablarini bilish.
		Xavfli omillar, oqibatlar va xavf omillarining ta'riflarini bilish va xavfli omillarni aniqlash
		Aerodrom infratuzilmasi, ish yo'nalishlari va xavf zonalarini bilish
Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Havo kemalarini qabul qilish va chiqarish uchun uchish maydonini sifatsiz va o'z vaqtida tayyorlamaganlik uchun.	
	2. Uchish maydonida, aerodromni joriy saqlash bo'yicha AX kuchlari tomonidan bajariladigan ishlar texnologiyasi va sifatini buzganlik uchun.	
	3. Aerodromni joriy saqlash va ta'mirlash ishlarini bajarishda parvozlarning xavfsizligini ta'minlash bo'yicha chora-tadbirlarni to'liq va o'z vaqtida bajarmaganlik uchun.	
	4. "Ichki mehnat tartibi qoidalari" va "Xodimlarning odob-axloq qoidalari" talablarini bajarish.	
F2.6 - Parvozlarning xavfsizligini ta'minlash	F2.01.6 - Aerodrom elementlarining texnik holatini ko'zdan kechirish va tekshirish, parvozlarning xavfsizligiga tahdid soluvchi nosozliklarni	Mehnat harakatlari:
		1. VPP (uchish-qo'nish yo'lagi), RY (rul yo'laklari), perron va boshqa aerodrom elementlarining muntazam vizual va instrumental ko'riklarini o'tkazish.
		2. Qoplamalarda yoriqlar, cho'kish, notekislik, muzlash yoki begona jismlar (FOD) mavjudligini aniqlash.
		3. Parvozlarning xavfsizligiga tahdid soluvchi nosozliklarni zudlik bilan qayd etish va tegishli choralarni ko'rish.

	aniqlash va bartaraf etish	4. Ta'mirlash va profilaktik ishlarni rejalashtirish hamda nazorat qilish.
		5. Tekshiruv natijalarini hujjatlashtirish va hisobotlarni rasmiylashtirish.
		Ko'nikmalar:
		Aerodrom qoplamalarining texnik holatini baholash.
		O'lchash asboblari va nazorat uskunalaridan foydalanish.
		Nosozliklarni tahlil qilish va xavf darajasini aniqlash.
		Favqulodda vaziyatlarda tezkor va asosli qaror qabul qilish.
		Texnik hujjatlar va sxemalar bilan ishlash.
		Bilimlar:
		Aerodromlardan foydalanish va parvozlarning xavfsizligi bo'yicha normativ talablar.
		Qoplama materiallari va ularning ekspluatatsiya xususiyatlari.
		ICAO va milliy aviatsiya xavfsizligi standartlari.
		Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi qoidalari.
		Tekshiruv va texnik xizmat ko'rsatish metodikasi.
		Mas'uliyat va mustaqillik:
2. Aerodromda parvozlarni ta'minlash bo'yicha rahbariy hujjatlar, yuqori turuvchi boshliqning buyruqlari, yo'riqnomalari va ko'rsatmalari talablarini bajarish.		
3. Mehnat va texnologik intizomga rioya qilish.		
4. Lavozim majburiyatlarini bajarish jarayonida yuzaga kelgan xavfli omillar haqida chiziqli rahbarga o'z vaqtida xabar berish.		
F3.01.6 - Aerodrom holatini baholash va tahlil qilishda ishtirok etish		Mehnat harakatlari:
		1. Muntazam ko'riklar va tekshiruvlar o'tkazish, dalolatnomalar va texnik xulosalar tuzish
		2. Murakkab ob-havo sharoitlarida (qor, jala) uslubiyotga muvofiq uchish-qo'nish yo'lagi yuzasining holati to'g'risidagi ma'lumotlarni baholash va uzatish, HKning uchish-qo'nish yo'lagidagi tormozlanish sharoitlarining o'zgarishi to'g'risida HK boshlig'ini, parvozlarning rahbarini (DNP dispetcherini) o'z vaqtida xabardor qilish
		3. Xizmatning foydalanish faoliyatidagi hodisalar, og'ishlar va kamchiliklar, shuningdek salbiy tashqi ta'sirlar to'g'risida qayd etilgan va/yoki olingan

<p>F3.6 - Aerodromning texnik holatini baholash va tahlil qilish, qoplamalarni ko'rikdan o'tkazish bo'yicha komissiya ishida ishtirok etish hamda aniqlangan nuqsonlar yuzasidan xulosa berish</p>	<p>ma'lumotlarni har kuni ma'lumotlar bazasiga, Xavf omillarini ro'yxatga olish jurnaliga kiritish</p>
	<p>4. Ishlar frontini oldindan tayyorlaydi va yil faslidan qat'i nazar, uchish maydoni elementlarini joriy ta'mirlash ishlarini uzluksiz olib borish choralarini ko'radi.</p>
	<p>5. Mehnatni muhofaza qilish talablari buzilganligi va aniqlangan qoidabuzarliklarni bartaraf etish chora-tadbirlari to'g'risida yuqori turuvchi rahbarni belgilangan tartibda xabardor qilish</p>
	<p>Ko'nikmalar:</p>
	<p>Defektatsiya dalolatnomalari, og'ish qaydnomalari, nazorat natijalari to'g'risidagi hisobotlarni rasmiylashtirish qobiliyati</p>
	<p>Texnik nazoratni o'tkazish qobiliyati, ishlarni qabul qilish mezonlari, ruxsat etilgan og'ishlar va nuqsonlarni tushunish.</p>
	<p>Uchastkalarini vaqtincha cheklash yoki yopish mumkinligi to'g'risida asoslangan xulosalar berish qobiliyati.</p>
	<p>O'lchash asboblari (termometr, nam o'lchagich, geodezik asboblari va boshqalar) dan foydalana bilish.</p>
	<p>Bilimlar:</p>
	<p>Bajarilgan ishlar sifatiga davlat standartlari va boshqa me'yoriy hujjatlarda belgilangan talablarni bilish.</p>
	<p>Aerodrom ishlarini bajarishda mehnatni muhofaza qilish normalarini bilish</p>
	<p>"Aerodrom xizmati bo'yicha qo'llanma," "HHB xizmati bilan o'zaro hamkorlik texnologiyasi" va parvozlarni ta'minlovchi boshqa xizmatlar, O'zR Havo kodeksi talablarini bilish.</p>
	<p>Aerodromda parvozlarni ta'minlash bo'yicha rahbariy hujjatlar talablarini bilish</p>
	<p>Xavfli omillar, oqibatlar va xavf omillarining ta'riflarini bilish va xavfli omillarni aniqlash</p>
	<p>Aerodrom infratuzilmasi, ish yo'nalishlari va xavf zonalarini bilish</p>
	<p>Aerodrom xizmatining harakat xizmati va aerodromda parvozlarni ta'minlovchi yer usti xizmatlari bilan o'zaro hamkorligi qoidalari va texnologiyalarini bilish</p>
<p>Maxsus transport va mexanizatsiya vositalari harakatini tashkil etish bo'yicha lokal normativ hujjatlar</p>	
<p>Mehnat harakatlari:</p>	
<p>1. UQY, BY, perron uchastkalarini vizual ko'rikdan o'tkazishda ishtirok etish</p>	

	F3.02.6 - Aerodrom qoplamalarini tekshirish komissiyalarida ishtirok etish	2. Zarur o'lchovlarni bajarish (nuqsonlar, shikastlanishlar, ishqalanish, tekislik)
		3. Sun'iy qoplamalar va uchish maydonining tuproq qismlarining nuqson dalolatnomalarini qoldirish, loyiha-smeta hujjatlarini tuzish uchun ma'lumotlarni uzatish
		4. Chora-tadbirlar bo'yicha takliflar tayyorlash: joriy yoki kapital ta'mirlash, kirishni cheklash, uchastkani yopish, qayta tekshirishning nazorat muddatlari
		Ko'nikmalar:
		UQY, BY va perronlarni vizual va instrumental tekshirish ko'nikmalari
		Texnik nazoratni o'tkazish qobiliyati, ishlarni qabul qilish mezonlari, ruxsat etilgan og'ishlar va nuqsonlarni tushunish.
		Asboblardan (ruletkalar, shuplar, nivelirlar, qoplama o'lchagichlar va b.)
		Bajarilgan ishlar hajmini geodezik asboblardan bilan tekshira olish
		Bilimlar:
		Bajarilgan ishlar sifatiga davlat standartlari va boshqa me'yoriy hujjatlarda belgilangan talablarni bilish.
		Aerodrom ishlarining butun majmuasini amalga oshirish qoidalari va texnologiyalarini, aerodrom mashinalari va mexanizmlarining maqsadi va qo'llanilishini bilish va ularni maqsadli ravishda to'g'ri qo'llash.
		Qoplama nuqsonlarining turlari va sabablarini bilish (yoriqlar, qirralarning buzilishi, cho'kish, qavariqlanish, bo'yalish va boshqalar).
		Parvozlarni aerodromda ta'minlash bo'yicha rahbariy hujjatlar talablarini bilish
		Xavfli omillar, oqibatlar va xavf omillarining ta'riflarini bilish va xavfli omillarni aniqlash
		Aerodrom infratuzilmasi, ish yo'nalishlari va xavf zonalarini bilish
		Aerodrom xizmatining harakat xizmati va aerodromda parvozlarni ta'minlovchi yer usti xizmatlari bilan o'zaro hamkorligi qoidalari va texnologiyalarini bilish
		Mas'uliyat va mustaqillik:
2. Maxfiy yozishmalar sir saqlanishini va xizmatda foydalaniladigan hujjatlar oshkor etilishini ta'minlamaslik.		
3. Ishlab turgan aerodrom sharoitida uchish maydonida ishlarni bajarishda parvozlarning xavfsizligini ta'minlamaslik.		

		4. ruxsatnomani ustki kiyimning ko'rinarli joyida taqib yurish tartibiga rioya qilish.
F4.6 - Xodimlarni boshqarish	F4.01.6 – O'ziga biriktirilgan bo'ysinuvchi xodimlar ishini tashkil etish, vazifalarni taqsimlash, ishlarning bajarilishini nazorat qilish	Mehnat harakatlari:
		1. Kunlik va smenalik ish rejalarini tuzish.
		2. sh jarayonini joyida nazorat qilish.
		3. Ish sifati va muddatiga rioya etilishini tekshirish.
		4. Texnika va xavfsizlik qoidalariga amal qilinishini nazorat qilish.
		5. Aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish bo'yicha ko'rsatma berish.
		Ko'nikmalar:
		Jamoani boshqarish va vazifalarni to'g'ri taqsimlash.
		Ish jarayonini rejalashtirish va muvofiqlashtirish.
		Nazorat va tahlil qilish.
		Mehnat intizomini ta'minlash.
		Bilimlar:
		Mehnat qonunchiligi asoslari.
		Ichki mehnat tartibi qoidalari.
	Ishlab chiqarish jarayonlari va texnologiyasi.	
Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi talablari.		
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Funktsional vazifalarni bajarishda va aeroport sektorlari bo'ylab harakatlanishda yorug'lik qaytaruvchi nimchalarni majburiy kiyish.
		2. Subordinatsiyaning buzilishi.
		3. O'zbekiston Respublikasining "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonuni talablarini bajarmaslik.
	Texnik yoki texnologik talab	- Aerodrom infratuzilmasi texnologiyalari. - Texnik ekspluatatsiya vositalari. - Texnik hujjatlar bilan ishlash. - Texnik xavfsizlik tizimlari. - Axborot-texnik tizimlar.

Kasbning nomi:	Parvozlarning xavfsizligining ornitologik ta'minoti muhandisi	
Mashg'ulot nomining kodi:	21529	
TMR bo'yicha malaka darajasi:	6	
Malakani baholashga qo'yiladigan talablar	Malakani baholash markazida tavsiya etilmaydi	
Amaliy tajriba (Ish stajiga) qo'yiladigan talablar:	Talab etilmaydi	
Layoqatiga va shaxsiy kompetentsiyalarga qo'yilgan talablar	<p>Maxsus ruxsatnomalar: 18 yoshga to'lgan shaxslar qabul qilinadi. Qonun hujjatlarida belgilangan tartibda dastlabki majburiy (ishga kirayotganda) va davriy tibbiy ko'rikdan (ko'rikdan), shuningdek navbatdan tashqari tibbiy ko'rikdan (ko'rikdan) o'tish.</p> <p>Ishga munosabati va shaxsiy fazilatlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - intizom va xavfsizlik qoidalariga rioya qilish - ko'rsatmalar, ichki tartib-qoidalar va rejim qoidalariga qat'iy rioya qilish; - ish vaqtidan samarali va oqilona foydalangan holda qo'yilgan vazifalarni bajarish; - MM va TX, yong'in xavfsizligi, ishlab chiqarish sanitariyasi va atrof-muhitni muhofaza qilish talablarini bajarish; - texnika va jihozlarga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lish, nosozliklar haqida o'z vaqtida xabar berish. 	
Ta'lim darajasiga qo'yiladigan talablar:	bakalavriat	
Norasmiy va informativ ta'lim bilan bog'liqligi:	o'rta maxsus professional ta'lim va amaliy tajriba	
Kasbiy standartlar reyestrda mavjudligi:	-	
Boshqa mumkin bo'lgan kasb nomlari:	-	
Boshqa kasblar bilan aloqadorligi:	TMR bo'yicha malaka darajasi:	Kasb nomi:
	6	Aerodromlardan foydalanish bo'yicha muhandis

Mehnat funksiyalarining tasnifi		
Kod va nomi	Mehnat vazifalari	
		O'qitish natijalari
		Mehnat harakatlari:
		1. Aerodrom va unga tutash hududlarda muntazam ornitologik kuzatuvlar o'tkazish.
		2. Qush turlarini, sonini, to'planish joylarini va faollik vaqtini aniqlash.
		3. Parvoz yo'nalishlari va balandliklarini baholash.

G1.6 - Ornitofaunaning tizimli monitoringi	G1.01.6 - Qushlarning xatti-harakati va harakatlanishi yuzasidan dala kuzatuvlarini olib borish	4. Kuzatuv natijalarini jurnal va ma'lumotlar bazasiga kiritish.
		Ko'nikmalar:
		Qush turlarini vizual va ovoziga ko'ra aniqlash.
		Risk tahlili va xavf zonalarini belgilash.
		Kuzatuv natijalarini statistik tahlil qilish.
		Bilimlar:
		Ornitologiya asoslari va qushlar biologiyasi.
		Hududga xos qush turlari va ularning migratsiya xususiyatlari.
		Aviatsiyada bird strike xavfi va uning oqibatlari.
	ICAO va milliy aviatsiya talablari (ornitologik xavfsizlik bo'yicha).	
	G1.02.6 - Migratsiya yo'nalishlari va eng ko'p to'plangan hududlar xaritalarini tuzish va qushlarni havo kemalari uchun potensial xavf tug'diruvchi turlarni aniqlash	Mehnat harakatlari:
		1. Qushlar turlarini identifikatsiya qilish, ayniqsa havo kemalari uchun xavfli turlarni aniqlash.
		2. Geografik ma'lumotlar bazasini yaratish va yangilash.
		3. Qushlar faoliyati va populyatsiya dinamikasini muntazam monitoring qilish.
		4. Xarita va GIS vositalari yordamida xavf zonalarini vizual ko'rsatish.
		Ko'nikmalar:
		Qush turlarini tashqi belgilariga, ovoziga va harakatiga qarab aniqlash.
		GIS va xaritalash vositalaridan foydalanish.
		Migratsiya va hududiy to'planish tendensiyalarini tahlil qilish.
		Bird strike xavfini baholash va xavfli turlarni prioritetlashtirish.
		Bilimlar:
		Hududga xos qush turlari, ularning migratsiyasi va populyatsiya dinamikasi.
		Qushlar biologiyasi va xatti-harakati.
		Aviatsiyada bird strike xavfi va oqibatlari.
		GIS, xaritalash va geoinformatsion tahlil asoslari.
	ICAO va milliy aviatsiya talablari bo'yicha ornitologik xavfsizlik.	
	Ekologiya va atrof-muhitni muhofaza qilish me'yorlari	
Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Qushlarni qo'rqitish tadbirlarini o'tkazishda xavfsizlik texnikasi va yong'in xavfsizligiga rioya qilmaslik. Aerodrom va aerodromoldi hududida qushlar to'planishini kamaytirish bo'yicha tadbirlarni tashkil etish va o'tkazish.	
	2. O'z xizmat vazifalarini bajarishda axloq va xulq-atvor madaniyati talablariga rioya qilish. Ish yuzasidan muloqotda noto'g'ri munosabat va subordinatsiyaning buzmaslik.	

G2.6 - Ornitologik vaziyat tahlili	G2.01.6 - Ornitologik xavf darajasini baholash (faollik indekslari) va qushlar harakati bo'yicha mavsumiy va tezkor pragnozlar tuzish	Mehnat harakatlari:
		1. Migratsiya va hududiy to'planish ma'lumotlarini tahlil qilish.
		2. Ornitologik xavf zonalarini belgilash va prioritet darajalarini aniqlash.
		3. Qo'rqitish va xavfni kamaytirish choralarini rejalashtirish.
		4. Hisobot va prognozlarni jurnal, elektron ma'lumotlar bazasi va ATCga taqdim etish.
		5. Faollik indekslarini (bird activity index) tuzish va yangilash.
		Ko'nikmalar:
		Radiostansiyalardan foydalana olish, frazeologiya, radioalmashinuv va radioaloqa qoidalariga rioya qilish.
		Qushlarning xatti-harakatlari, mavsumiy o'zgarishlar va xavf omillaridagi qonuniyatlarni aniqlash qobiliyati
		Aerodrom zonasining ornitologik xavfini baholash qobiliyati
		Dala kuzatuv ko'nikmalari
		Texnik va kuzatuv hujjatlaridan foydalanish ko'nikmalari
		Tekshiruvlarni rejalashtirish, boshqa xizmatlar bilan ishlashni muvofiqlashtirish qobiliyati
		Bilimlar:
		Aeroport xizmatlarining parvoz xavfsizligini (PX) ta'minlash bo'yicha faoliyatini belgilovchi FA rahbariy hujjatlari talablarini, HKning qushlar bilan to'qnashuvini oldini olishning asosiy usullari va vositalarini, ornitologiya, qushlar ekologiyasi va ornitogeografiya asoslarini bilish.
		Aviatsiya xavfsizligi asoslari (parvozlarni va aviatsiya hodisalariga qushlarning ta'siri)
		Ma'lumotlarni statistik qayta ishlash, prognozlarni tuzish usullari
		Aviatsiya xizmatlari uchun ma'lumotlarni rasmiylashtirish standartlari
		"Aerodrom xizmati bo'yicha qo'llanma," "HNB xizmati bilan o'zaro hamkorlik texnologiyasi" va parvozlarni ta'minlovchi boshqa xizmatlar, O'zbekiston Respublikasi Havo kodeksi talablarini bilish.
		Xavfli omillar, oqibatlar va xavf omillarining ta'riflarini bilish va xavfli omillarni aniqlash
Atrof-muhitni muhofaza qilish talablari		
Yong'in xavfsizligi qoidalarini		
Havo kemalarining uchishi, qo'nishi, boshqarilishi va to'xtab turishi uchun mo'ljallangan aerodromlarga qo'yiladigan normativ-huquqiy hujjatlar talablari		
Aerodrom xizmatining harakat xizmati va aerodromda parvozlarni ta'minlovchi yer usti xizmatlari bilan o'zaro hamkorligi qoidalarini va texnologiyalarini		

		Maxsus transport va mexanizatsiya vositalari harakatini tashkil etish bo'yicha lokal normativ hujjatlar
	G2.02.6 - Qushlar bilan to'qnashuvlar statistikasini yuritish, hisobotlar, tahlillar, sxema xaritalari, qushlar faolligi prognozlarining xususiyatlari va oldini olish bo'yicha takliflar tayyorlash	Mehnat harakatlari:
		Aerodrom va unga tutash hududlarda qushlar bilan to'qnashuv (bird strike) holatlarini muntazam qayd etish.
		Statistik ma'lumotlarni yig'ish, tahlil qilish va bazaga kiritish.
		Bird strike holatlari bo'yicha grafik va sxema xaritalar tayyorlash.
		Qushlar faolligi prognozlari va xavf zonalarini xususiyatlarini ishlab chiqish.
		Ko'nikmalar:
		Qush turlarini va xavfli turlarni identifikatsiya qilish.
		Statistik ma'lumotlarni yig'ish, tahlil va vizualizatsiya qilish (grafik, xarita, sxema).
		Migratsiya va hududiy faollik tendensiyalarini prognoz qilish.
		Tezkor va mavsumiy xavf prognozlarini tuzish.
		Bilimlar:
		Qushlar biologiyasi, migratsiyasi va hududiy faollik xususiyatlari.
		Aviatsiyada bird strike xavfi va uning oqibatlarini.
		Ornitologik xavf darajasini baholash va faollik indekslarini hisoblash metodikasi.
	GIS, xaritalash va vizualizatsiya asoslari.	
	ICAO va milliy ornitologik xavfsizlik talablarini bilish.	
	Profilaktika choralarini rejalashtirish va qo'rqitish vositalaridan foydalanish.	
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. O'zbekiston Respublikasining "Korrupsiyaga qarshi kurashish to'g'risida"gi Qonuni talablariga rioya qilish.
		2. O'zbekiston Respublikasining amaldagi ma'muriy, jinoiy va fuqarolik qonunchiligida belgilangan doirada o'z faoliyatini amalga oshirish jarayonida sodir etilgan huquqbuzarliklar uchun.
G3.6 - Ornitologik xavfni kamaytirish chora-tadbirlarini ishlab chiqish va amalga oshirish	G3.01.6 - Havfli-kritik hududlarni patrul qilish rejalari va sxemalarini ishlab chiqish	Mehnat harakatlari:
		1. Patrul rejalarni ishlab chiqish, patrul yo'nalishlari va vaqtini belgilash.
		2. Hududlarni xaritalash va sxema ko'rinishida vizualizatsiya qilish.
		3. Patrul jarayonini rejalashtirishda qushlar faolligi va migratsiya ma'lumotlarini hisobga olish.
		4. Patrul natijalari bo'yicha hisobot va tavsiyalar tayyorlash.
		Ko'nikmalar:
		Xavfli-kritik hududlarni aniqlash va tahlil qilish.
		Patrul yo'nalishlari va vaqtini samarali rejalashtirish.
GIS va xaritalash vositalaridan foydalanish.		
		Bilimlar:

		Qushlar biologiyasi va hududiy faollik xususiyatlari.
		Aviatsiyada bird strike xavfi va uning oqibatlari.
		GIS va xavf zonalari xaritalash metodikasi.
		ICAO va milliy ornitologik xavfsizlik talablari.
		Qo'rqitish va xavfni kamaytirish metodlari.
		Patrul va monitoring metodikasi, ish xavfsizligi qoidalari.
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. O'zbekiston Respublikasining amaldagi mehnat va fuqarolik qonunchiligida belgilangan doirada qushlarni qo'rqitish vositalaridan noto'g'ri foydalanilganligi, ularning muddatidan oldin eskirishi yoki ishdan chiqishiga olib kelganligi uchun.
		2. Mehnatni muhofaza qilish va texnika xavfsizligi, ishlab chiqarish sanitariyasi, atrof-muhitni muhofaza qilish, yong'in xavfsizligi, elektr xavfsizligi bo'yicha qoidalar, me'yorlar, yo'riqnomalarga rioya qilish
		Mehnat harakatlari:
		1. Aerodrom hududidagi ornitologik vaziyatning oylik, mavsumiy xarita-sxemasini ishlab chiqish
		2. Qo'llaniladigan qo'rqitish choralarining samaradorligini baholash
G4.6 – Profilaktik chora-tadbirlarni o'tkazish	G4.01.6 - Ornitoxavfni kamaytirish bo'yicha chora-tadbirlarni ishlab chiqish va joriy etish	3. Navbatchi texnik-ornitologlar tomonidan aerodromdagi haqiqiy joriy ornitologik vaziyatning o'z vaqtida yetkazilishini nazorat qilish, PB (DNP dispetcheri) ga va keyinchalik HHB orqali HK ekipajlariga
		4. Parvozlarni ornitologik ta'minlash qismida aerodromda parvozlarni amalga oshirish bo'yicha yo'riqnomalar bo'limlarini tuzish
		5. Aerodrom xizmati xodimlari uchun ornitologik xavfsizlik masalalari bo'yicha yo'riqnomalar va o'quv tadbirlarini o'tkazish
		Ko'nikmalar:
		Qushlarning xatti-harakatlari, mavsumiy o'zgarishlar va xavf omillaridagi qonuniyatlarni aniqlash qobiliyati
		Aerodrom zonasining ornitologik xavfini baholash qobiliyati
		Dala kuzatuv ko'nikmalari
		Ornitologik vaziyatni tahlil qilish va ornitologik xavf darajasini baholash qobiliyati
		Qushlarning xatti-harakatlari, mavsumiy o'zgarishlar va xavf omillaridagi qonuniyatlarni aniqlash qobiliyati
		Bilimlar:
		Aviatsiya xavfsizligi asoslari (parvozlarni va aviatsiya hodisalariga qushlarning ta'siri)
		Ma'lumotlarni statistik qayta ishlash, prognozlarni tuzish usullari
		Aviatsiya xizmatlari uchun ma'lumotlarni rasmiylashtirish standartlari

	Mas'uliyat va mustaqillik:	<p>1. Aerodrom va aerodromoldi hududida qushlar to'planishini kamaytirish bo'yicha tadbirlarni lozim darajada tashkil etmagani va o'tkazmagani uchun.</p> <p>2. Aerodrom hududidan qushlar va yovvoyi hayvonlarni qo'rqitish uchun ishlatiladigan vositalarni noto'g'ri tanlangani va soni uchun.</p>
G5.6 – Hisob va hisobotni tashkil etish	G5.01.6 - Qushlar va ular bilan bog'liq hodisalarni hisobga olish jurnallarini yuritish	Mehnat harakatlari:
		1. Qushlar va bird strike hodisalarini muntazam qayd etish.
		2. Hisobga olish jurnallarini to'ldirish va yangilash.
		3. Hodisalar va kuzatuvlar bo'yicha statistik ma'lumotlarni yig'ish.
		4. Migratsiya, faollik va xavf zonalari bo'yicha ma'lumotlarni qayd etish.
		5. Jurnallardagi ma'lumotlarni elektron bazaga kiritish va saqlash.
		6. Hisobot tayyorlash va tegishli xizmatlarga taqdim etish.
		7. Aniqlangan xavf va hodisalar bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish.
		Ko'nikmalar:
		Statistik ma'lumotlarni tizimli qayd etish va tahlil qilish.
		Hisobga olish jurnallari va ma'lumotlar bazasini yuritish.
		Migratsiya va hududiy faollik tendensiyalarini kuzatish.
		Xavfni kamaytirish bo'yicha tavsiyalar berish.
		ATC va aerodrom xizmati bilan samarali axborot almashish.
	Bilimlar:	
	Statistik ma'lumotlarni qayd etish va tahlil qilish metodikasi.	
	ICAO va milliy ornitologik xavfsizlik talablarini bilish.	
	Profilaktik va qo'rqitish choralarini rejalashtirish asoslari.	
	Hisobot va ma'lumotlar bazasini yuritish qoidalari.	
	G5.02.6 - Oylik va yillik hisobotlar, tahlillar, sxema xaritalari, qushlar faoliyati bo'yicha tavsifnomalar va shu kabilarni tayyorlash.	Mehnat harakatlari:
1. Oylik va yillik bird strike va qushlar faolligi hisobotlarini tayyorlash.		
2. Grafik, sxema va xarita ko'rinishida vizual materiallar ishlab chiqish.		
3. Qushlar faolligi va xavf zonalari bo'yicha tavsifnomalar tayyorlash.		
4. Ma'lumotlarni elektron bazaga kiritish va saqlash.		
Ko'nikmalar:		
Qush turlari va ularning faolligini aniqlash.		
Statistik ma'lumotlarni tahlil qilish va vizualizatsiya qilish (grafik, xarita, sxema).		
Oylik va yillik hisobotlarni tayyorlash.		
Tavsifnoma va tavsiyalar ishlab chiqish.		
Migratsiya va hududiy faollik tendensiyalarini prognoz qilish.		

		ATC va aerodrom xizmati bilan samarali axborot almashish.
		Bilimlar:
		Aviatsiyada bird strike xavfi va uning oqibatlarini.
		Hisobot, tahlil va tavsifnomalar tayyorlash metodikasi.
		GIS va xaritalash asoslari.
	ICAO va milliy ornitologik xavfsizlik talablarini bilish.	
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Mehnatni muhofaza qilish, yong'in xavfsizligi, atrof-muhitni muhofaza qilish, ishlab chiqarish sanitariyasi va xizmatdagi mehnat intizomi qoidalari, me'yorlari va yo'riqnomalariga, ruxsat berish va obyekt ichidagi rejim qoidalariga, aviatsiya xavfsizligi qoidalariga rioya qilmaslik.
		2. Aerodromda parvozlarni ta'minlash bo'yicha rahbariy hujjatlar, yuqori turuvchi boshliqning buyruqlari, yo'riqnomalari va og'zaki ko'rsatmalari talablarini bajarmaslik.
G6.6 – Ornitologik tekshiruvlarni o'tkazish va xodimlarga mashg'ulotlar tashkil etish	G6.01.6 - Tekshiruvlarni tashkil etish va ularda qatnashish	Mehnat harakatlari:
		1. Aerodrom hududlaridan qushlarni qo'rqitish va yo'q qilish bo'yicha barcha mavjud vositalar bilan chora-tadbirlarni tashkil etish
		2. Boshqa vazirlik va idoralar vakillari bilan birgalikda har chorakda aerodrom va aerodromoldi hududlarini Davlat hokimiyati organlariga dalolatnomalar yuborgan holda ornitologik tekshiruvdan o'tkazish
		3. Aerodromda o'tkazilayotgan tadbirlar samaradorligini aniqlash
		4. Aeroport xizmatlari o'rtasidagi o'zaro aloqalarni tashkil etish
		Ko'nikmalar:
		Dala hujjatlarini yuritish ko'nikmalari
		Radiostansiyalardan foydalana olish, frazeologiya, radioalmashinuv va radioaloqa qoidalariga rioya qilish.
		Qushlarning xatti-harakatlari, mavsumiy o'zgarishlar va xavf omillaridagi qonuniyatlarni aniqlash qobiliyati
		Bilimlar:
		Aeroport xizmatlarining parvoz xavfsizligini ta'minlash bo'yicha faoliyatini belgilovchi FA rahbariy hujjatlarini talablarini, HKning qushlar bilan to'qnashuvini oldini olishning asosiy usullari va vositalarini, ornitologiya, qushlar ekologiyasi va ornitogeografiya asoslarini bilish.
		"Aerodrom xizmati bo'yicha qo'llanma," "HHB xizmati bilan o'zaro hamkorlik texnologiyasi" va parvozlarni ta'minlovchi boshqa xizmatlar, O'zbekiston Respublikasi Havo kodeksi talablarini bilish.
Aerodrom xizmatining harakat xizmati va aerodromda parvozlarni ta'minlovchi yer usti xizmatlari bilan o'zaro hamkorligi qoidalari va texnologiyalari		

		Aviatsiya xavfsizligi asoslari (parvozlarni va aviatsiya hodisalariga qushlarning ta'siri)
	G6.02.6 - Aeroport xodimlari bilan aviatsiya ornitologiyasi bo'yicha yo'riqnomalar o'tkazish va mashg'ulotlar tashkil etish	Mehnat harakatlari:
		1. Aerodromda parvozlarni ornitologik ta'minlash tadbirlarining to'g'ri va o'z vaqtida o'tkazilishini nazorat qilish
		2. HHB, aerodrom xizmati va parvozlarni ornitologik ta'minlash bilan bog'liq boshqa xizmatlar mutaxassislari bilan aviatsiya ornitologiyasi bo'yicha mashg'ulotlar o'tkazish
		3. Xodimlar uchun yo'riqnoma va mashg'ulot dasturlarini tayyorlash.
		4. Mashg'ulotlarni rejalashtirish va jadvalga kiritish.
		5. Auditoriya yoki maydon sharoitida ta'lim mashg'ulotlarini o'tkazish.
		Ko'nikmalar:
		Ta'lim va mashg'ulotlarni tashkil etish va boshqarish.
		Auditoriya oldida tushuntirish berish va ko'rsatmalar o'tkazish.
		Qushlar biologiyasi va aviatsiya xavfi bo'yicha tushuntirish berish.
		Mashg'ulot samaradorligini baholash va xulosa chiqarish.
		ATC va boshqa xizmatlar bilan samarali koordinatsiya.
		Bilimlar:
		Aviatsiya ornitologiyasi bo'yicha me'yoriy talablar va yo'riqnomalar.
	Ta'lim metodikasi va mashg'ulot tashkil etish asoslari.	
	Hisobot va mashg'ulot natijalarini rasmiylashtirish tartibi.	
	Mas'uliyat va mustaqillik:	1. Ijro hujjatidagi yozuvlarni o'z vaqtida rasmiylashtirish.
		2. Funktsional vazifalarni bajarishda va aeroport sektorlari bo'ylab harakatlanishda yorug'lik qaytaruvchi nimchalarni majburiy kiyish.
Texnik yoki texnologik talab		<ul style="list-style-type: none"> - Biologik monitoring tizimlari. - Ornitologik texnik vositalar. - Bioxavfsizlik texnologiyalari. - Muhandislik-analitik tizimlar. - Standartlarga muvofiqlik.

V. Kasbiy standartning texnik ma'lumotlari

5.1. Kasbiy standartning rekvizitlari

1.	Kasbiy malakalarni rivojlantirish bo'yicha tarmoq kengashining tasdiqlash hujjatlari:	Transport sohasida kasbiy malakalarni rivojlantirish bo'yicha tarmoq kengashining 24-mart 2026 yildagi 4-sonli bayoni
2.	Milliy malaka tizimini rivojlantirish institutining xulosasi:	KS-0089-sonli xulosa, 24.02.2026
4.	Kasbiy standart talqini va ishlab chiqilgan sanasi:	1.0-talqin,12.02.2026.
5.	Taxminiy qayta ko'rib chiqish sanasi:	11.02.2031.

5.2. Kasbiy standartni ishlab chiqishga mas'ul tashkilot haqida ma'lumotlar

"Uzbekistan Airports" AJ

(tashkilot nomi)

Boshqaruv raisi

Umarxodjayev Javlonbek Oybekovich

(rahbarning lavozimi, imzosi va F.I.O.)

5.3. Kasbiy standartni ishlab chiqishda ishtirok etgan tashkilot (korxonalar) to'g'risida ma'lumot

T/r	Ishlab chiquvchi to'g'risida ma'lumot	
	Ish joyi va lavozimi	Familiyasi, ismi, otasining ismi
1	"O'zbekiston Airports" AJ Mehnatni tashkillashtirish va xaq to'lash bo'limi boshlig'i	I.V. Grishina
2	"O'zbekiston Airports" AJ Parvozlarni Aerodrom texnik ta'minot bo'limi boshlig'i	B.A. Raxmatullayev
3	"O'zbekiston Airports" AJ Mehnatni tashkillashtirish va xaq to'lash bo'limi yetakchi mutaxassisi	E.I. Salnikova
4	"O'zbekiston Airports" AJ Mehnatni tashkillashtirish va xaq to'lash bo'limi bosh mutaxassisi	D.M. Hakimova
5	"O'zbekiston Airports" AJ Parvozlarni Aerodrom texnik ta'minot bo'limi bosh mutaxassisi	D.X. Abdullayev
6	"O'zbekiston Airports" AJ Parvozlarni Aerodrom texnik ta'minot bo'limi bosh mutaxassisi	D.S. Nuraxunov

**TRANSPORT VA AVTOMOBILSOZLIK SOHALARIDA KASBIY
MALAKALARNI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA TARMOQ KENGASHI**

**KASBIY STANDART
AERODROM XIZMATI**